

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 5

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 1

IX РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 1 ФЕБРУАРА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПОТПРЕТСЕДНИК

ФРАЊО МАРКИЋ

СЕКРЕТАР

ДР. ДРАГАН ДАМИЋ

Присутни г. г. Министри: Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова др. Милан М. Стојадиновић, Министар без портфеља др. Шефкија Бехмен, Министар пољопривреде Светозар Станковић, Министар правде др. Никола Суботић, Министар социјалне политике и народног здравља Драгиша Цветковић, Министар трговине и индустрије др. Милан Врбанић, Министар грађевина др. Марко Кожул, Министар шума и рудника Ђура Јанковић, Министар просвете Добривоје Стошовић, Министар пошта, телеграфа и телефона др. Бранко Калуђерчић, Министар без портфеља др. Михо Крек, Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић, Министар физичког васпитања народа др. Јосип Рогоић.

ПОЧЕТАК У 10.10 ЧАСОВА.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника VIII редовног састанка;

2 — Саопштење о смрти народног посланика Милана Добровића и комеморативни говор Потпретседника Народне скупштине Фрање Маркића;

3 — Саопштење телеграма Њ. Екселенције А. Лапедату, Претседника Сената Краљевине Румуније и одговор Претседника Народне скупштине Стевана Ђирића;

4 — Саопштење телеграма Њ. Екселенције Севеануа, Претседника Народне скупштине Краљевине Румуније и одговор Претседника Народне скупштине Стевана Ђирића;

5 — Саопштење телеграма Претседника Народне скупштине Стевана Ђирића Претседнику Бугарске Владе г. др. Георгију Кјосеиванову и одговор г. др. Георгија Кјосеиванова, Претседника Владе Краљевине Бугарске;

6 — Саопштење Указа Краљевских Намесника о одређивању Владиных повереника за предлог закона о слатководном рибарству;

7 — Саопштење о подношењу законских предлога од стране: Претседника Министарског савета

и Министра иностраних послова, Министра саобраћаја и Министра правде о споразуму о поморским сигналимa са правилником о извесним категоријама поморских сигнала, закљученог у Лисабону 23 октобра 1930 г.; Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра грађевина о међународној Конвенцији о унификацији друмске сигнализације, са додатком, потписаној у Женеви 30 марта 1931; Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра саобраћаја и Министра финансија о споразуму о узajамном ослобођењу од порезе на приход извесних добитака који потичу од поморских транспортних предузећа, закљученом и потписаном у Атини 13 новембра 1934 г. између Краљевине Југославије и Републике Грчке; Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова и Министра социјалне политике и народног здравља: о пројекту Конвенције о плаћеним бироима за запослење и препоруци о бироима за намештање, донетим на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 8 јуна 1933 године у Женеви; Предлог закона о пројекту конвенције о ноћном раду жена, донетом на

XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 4 јуна 1934 године у Женеви; о пројекту конвенције о обештећењу за професионална оболења, донетој на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 4-23 јуна 1934 године у Женеви; о пројекту Конвенције о радном времену у аутоматским фабрикама прозорског стакла, донетој на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 4-23 јуна 1934 године у Женеви; о пројекту конвенције о осигурању оштете или потпоре радницима невољно незапосленим и о разним облицима давања помоћи незапосленим радницима, донетој на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 4-23 јуна 1934 у Женеви; о пројектима Конвенција о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у пољопривредним предузећима, донетој на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 8 јуна 1933 године у Женеви; о пројектима конвенција о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у индустријским и трговачким предузећима у слободним професијама као и кућних радника и домаће послуге; препоруци о општим принципима за осигурање за случајеве изнемоглости, старости и смрти, донетим на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа од 8 јуна 1933 године у Женеви;

8 — Саопштење и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу скупштинске касе и рачуна за време од 30-IX до 30-XII-1936 године;

9 — Саопштење Одбора о конституисању: одбора за проучавање предлога Закона о конкордату између Свете Столице и Краљевине Југославије; Одбора за проучавање предлога Закона о правима и повластицама одликованих Карађорђевог звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима; Одбора за проучавање предлога Закона о обавезној радној служби; Одбора за проучавање предлога Закона о овлашћеним инжењерима; Одбора за проучавање предлога Закона о промени назива срезова Велики Бечкерек и Нова Кањижа;

10 — Саопштење извештаја г. г. Министара: Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова да ће одговорити на интерпелације Антона Широле и другова, народних посланика: О тешким финансиским приликама општине Кастав и о исплати поменутој општини дуга од продаје Каставских шума Италији, и о исплати општини Кастав штете проузроковане италијанском окупацијом, као и на интерпелацију Станка Ленарчића, народног посланика, о штети коју су проузроковале италијанске војне власти у подручју Хрушице, кад прикупи потребне податке; Министра унутрашњих послова, да ће одговорити на интерпелације др. Косте Поповића, народног посланика, о општинским изборима и о постављању мађарског држављанина за општинског лекара у пограничном месту Бездану — кад прикупи потребне податке; Министра финансија, да је интерпелације Велимира Аћимовића, народног посланика, о раду бановинске штедионице у Новом Саду за време општинских избора и о раду помоћника Бана Дунавске бановине г. Рајића за

време општинских избора, доставио Министру унутрашњих послова као надлежном; Министра иностраних послова, да ће на интерпелацију Ђорђа Јевтића, народног посланика, о илегалним политичким покретима у земљи, одговорити кад прикупи потребне податке; Министра грађевина, да ће на интерпелацију Антона Широле и другова, народних посланика, о уношењу у буџет за 1937/38 годину потребних сума за довршење цеста у срезу каставском, одговорити кад прикупи потребне податке; Министра војске и морнарице, да ће одговорити на интерпелацију др. Косте Поповића народног посланика, о постављању за општинског лекара мађарског држављанина у Бездану, кад прикупи потребне податке;

11 — Саопштење захтева Министра правде о издавању суду народних посланика;

12 — Саопштење о подношењу интерпелација народних посланика: Ђорђа Јевтића на Министра унутрашњих послова о илегалним политичким покретима у земљи и њиховој вези са сличним покретима и усвајање првенства; Ђорђа Јевтића на Министра пољопривреде о пропадању шећерне репе код произвођача у округу Смедеревском и усвајање првенства; Ђорђа Јевтића на Министра пољопривреде о додељивању специјалне награде Новаковићу Милану, помоћнику Министра пољопривреде, за израду Закона о привредним задругама и о његовом раду и усвајање првенства; Ђорђа Јевтића на Министра трговине и индустрије о забрани извоза пшенице задругарима и извозницима да би „Призад“ исту јефтину купео, и усвајање првенства; Ивана Прекоршека на Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о поступку начелника среза Цељског на дан 9 октобра 1936 године, и на Министра просвете о раду референта Министарства просвете г. Фрање Ерјавца за време општинских избора; Велимира Аћимовића на Министра просвете о неправилном раду Маричића Илије, начелника Министарства просвете за основну наставу; Косте Поповића на Министра унутрашњих послова о општинским изборима, и на Министра унутрашњих послова и Министра војске и морнарице о постављању мађарског држављанина за општинског лекара у пограничном месту Бездану, среза сомборског;

13 — Саопштење преставке Луке Мијушковића, народног посланика;

14 — Саопштење молби за осуства и боловања народних посланика;

15 — Саопштење молби и жалби.

Говорници: Министар без портфеља др. Михо Крек, Министар пољопривреде Светозар Станковић (два пута), Министар трговине и индустрије др. Милан Врбанић, Војислав Лазић, Потпретседник Народне скупштине Фрањо Маркић, Мита Димитријевић.

Дневни ред: Утврђивање дневног реда.

Говорници: Потпретседник Народне скупштине Фрањо Маркић.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, отварам IX редовни састанак Народне скупштине и позивам господина секретара да прочита записник претходног састанка.

Секретар др. Драган Дамић прочита записник VIII редовног састанка.

Потпретседник Фрањо Маркић: Има ли ко од госпoде народних посланика какву примедбу на прочитани записник? (Нема). Пошто се нико није јавио да учини примедбу на записник, објављујем да је записник примљен.

Госпoдо народни посланици, дужност ми је са овога места да вам саопштим једну врло тужну вест. На други дан Божића умро је Милан Добровић, народни посланик за Срез даруварски. Његовом смрћу изгубили смо још једнога друга, који је својим истрајним радом створио себи завидан положај како у привредном тако и у политичком животу.

Покојни Добровић рођен је 1880 године у Великом Грђевцу, у срезу Грубишно Поље. По завршеној гимназији и Трговачкој академији одао се трговини и банкарским пословима.

Честит, вредан и способан, Добровић је брзо стекао велики углед и као такав заузимао је видне положаје у многим националним, привредним и хуманим установама, преко којих је много добра учинио.

У политички живот ступио је као присталица Српско-хрватске коалиције, експонирајући се врло активно у борби за остварење њених циљева.

За народног посланика изабран је први пут 1931 године у Срезу даруварском и други пут 1935 године у истом срезу. Као народни посланик интересовао се свима питањима скупштинскога рада, а нарочито питањима која су тангирала крај, који је са пуно части заступао.

Сећајући се и овом приликом на нашега друга покојног Добровића, одајмо му последњу пошту са: Слава му! (Сви народни посланици саслушали су стојећи коменоративни говор и одазвали се узвиком: Слава му!)

Госпoдо народни посланици, Претседник румунског Сената, Његова Екселенција А. Лапедату упутио је поводом Нове године Претседнику Народне скупштине Госпoдину Стевану Ђирићу, телеграфску честитку следеће садржине:

„Румунски Сенат шаље овом мојом поруком Вашој Екселенцији, Госпoдине Претседнице, и целој Југословенској Народној скупштини најтоплије жеље за прву Нову годину парламентарне Мале Антанте, желећи да овај нови савез пријатељства и братства наших народа и земаља буде трајно у служби заједничких великих интереса.

А. Лапедату,

Претседник румунског Сената”.

Претседник Народне скупштине Госпoдин Стеван Ђирић на овај телеграм захвалио је и поздравио румунског Претседника Сената као и румунски Сенат следећим телеграмом:

„Захваљујући на топлим жељама Ваше Екселенције и румунскога Сената срећан сам што могу изјавити у име Народне скупштине и своје, да и ми Југословени очекујемо у Новој години исте благотворне резултате од парламентарне Мале Антанте као и наша браћа Румуни и Чехословаци. Молим вас да примите моје најтоплије жеље приликом Нове године, како за Вашу Екселенцију, тако и за цео румунски Сенат.

Стеван Ђирић,

Претседник Народне скупштине”.

Његова Екселенција Севеану, Претседник Народне скупштине из Букурешта, упутио је поводом Нове године Госпoдину Стевану Ђирићу,

Претседнику Народне скупштине, телеграм следеће садржине:

„Упућујем топле жеље за срећу у име моје и у име Народне скупштине за Нову годину. Живела Југославија и њени претставници. Живела Мала Антанта.

Претседник, Н. Н. Севеану”.

На овај телеграм Госпoдин Стеван Ђирић, Претседник Народне скупштине, упутио је следећи одговор:

„У име Народне скупштине и своје имам част захвалити на срдечној честитци са најбољим жељама за Нову годину за Румунију и за Вас лично, драги Претседнице. Живела Румунија. Живела Мала Антанта.

Стеван Ђирић,

Претседник Народне скупштине”.

Претседник Народне скупштине Госпoдин Стеван Ђирић, упутио је Претседнику бугарске Владе Госпoдину Кјосеиванову приликом закључења уговора о вечном пријатељству између Југославије и Бугарске следећи телеграм:

„Његовој Екселенцији,

Госпoдину др. Георгију Кјосеиванову,

Претседнику Министарског савета.

Спречен болешћу да поздравим лично Вашу Екселенцију, имам част у име Народне скупштине честитати најискреније Вашој Екселенцији на утврђењу вечитог пријатељства између наша два братска народа.

Стеван Ђирић,

Претседник Народне скупштине”.

На тај телеграм Госпoдин Кјосеиванов је одговорио:

„Његовој Екселенцији,

Госпoдину Стевану Ђирићу,

Претседнику Народне скупштине, Дубровник

Веома дирнут честитком, коју ми је Ваша Екселенција изволела упутити у име Народне скупштине, приликом потписа уговора о вечном пријатељству између наша два братска народа, ја Вам захваљујем из свег срца са најбољим жељама за Ваш брзи опоравак.

Кјосеиванов”.

Изволите чути Указ Краљевских Намесника о одређивању Владиних повереника за Закон о слаководном рибарству.

Секретар др. Драган Дамић (чита):

„У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Министра пољопривреде, учињен у сагласности са Претседником Министарског савета, а на основу чл. 70 Устава и § 35 Закона о пословном реду у Народној скупштини и Сенату, одређују:

За владине поверенике у Сенату и Народној скупштини Станковића др. Синишу, професора Универзитета у Београду и Цвијановића Будислава, начелника Одељења за сточарство Мини-

старства пољопривреде, за учешће при дебати о доношењу Закона о слатководном рибарству.

Министар пољопривреде нека изврши овај Указ.

24 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. ПЕРОВИЋ с. р.

Министар пољопривреде,
Св. Станковић, с. р.

(Читање Указа сви народни посланици саслушали су стојећи и пропратили једнодушним усклицима: Живео Краљ!)

Потпретседник Фрањо Маркић: Прочитани Указ Краљевских Намесника прима се на знање. Изволите чути поднете законске предлоге.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар саобраћаја и Министар правде подносе Народној скупштини на решење предлог закона о споразуму о поморским сигнаlima са правилником о извесним категоријама поморских сигнала, закљученом у Лисабону 23 октобра 1930 године (Види прилог);

Г. г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар грађевина подносе Народној скупштини на решење предлог закона о међународној конвенцији о унификацији друмске сигнализације, са додатком, потписаној у Женеви 30 марта 1931 године. (Види прилог);

Г. г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар саобраћаја и Министар финансија подносе Народној скупштини на решење предлог закона о споразуму о узајамном ослобођењу од порезе на приход извесних добитака који потичу од поморских транспортних предузећа, закљученом и потписаном у Атини 13 новембра 1934 године између Краљевине Југославије и Републике Грчке (Види прилог);

Г. г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља подносе Народној скупштини на решење: предлог закона о пројекту конвенције о плаћеним бироима за запослење и препоруци о бироима за намештење, донетим на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројекту конвенције о ноћном раду жена, донетом на осамнаестом заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 4 јуна 1934 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројекту конвенције о обештећењу за професионална оболења, донетом на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројекту конвенције о радном времену у аутоматским фабрикама прозорског стакла, донетом на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројекту конвенције о осигурању оштете или потпоре радницима невољно незапосленим и о разним облицима давања помоћи незапосленим радницима, донетом на XVIII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројектима конвенција о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у пољопривредним предузећима, донетом на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви. (Види прилог);

Предлог закона о пројектима конвенција о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у индустријским и трговачким предузећима, у слободним професијама као и кућних радника и домаће послуге; препоруци о општим принципима за осигурање за случајеве изнемоглости, старости и смрти, донетим на XVII заседању опште конференције међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, сви ови законски предлози биће упућени Одбору за проучавање предлога о међународним уговорима и споразумима. Изволите чути извештај Административног одбора о прегледу скупштинске касе и рачуна за време од 30-IX—30-XII-1936 године.

Секретар др. Драган Дамић (чита):

„НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Административни одбор

VII бр. 17

31-I-1937 год.

Београд

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Административни одбор Народне скупштине преко своја три члана извршио је преглед касе, новчаних књига и докумената Народне скупштине за време од 30/IX до 30/XII-1936 закључно и на основу § 128 Закона о пословном реду у Народној скупштини има част поднети свој извештај о нађеном стању.

I

О стању касе

а) да је по извршеном прегледу дневника касе за 1936/37 укупан салдо државне и депозитне готовине на дан 30 децембра 1936 . . . . . Дин. 754.731,38

б) да је прегледом касе, књига и новчаних докумената нађено да се овај укупан салдо састоји из:

1) државне готовине	Дин. 315.079,40
2) депозитне готовине	Дин. 186.079,53
3) хартија од вредности	Дин. 5.000.—
4) привремених издатака	Дин. 248.572,45

Укупно Динара 754.731,38

По извршеном прегледу новчаних књига и докумената, како примања тако и издавања, утврђено је: да су књиге правилно вођене са уносом тачних сума, докумената како личне тако и матери-

јалне природе исправно и правилно књижена, а суме показане у дневнику касе и осталим новчаним књигама правилно унете и тачно сумиране. Кауција и привремени издаци су исправни.

Како су исплате извршене, на закону, буџету односним решењима и наређењима, то су у потпуности одобрене.

II

О стању партијалних рачуна

а) салдо по кредитима за буџ. 1936/37 на дан 30-XII-1936 износи	Дин.	563.651,85
б) примљено по кредитима за буџ. 1936/37	Дин.	9,729.528,75
Укупно примљено Динара		12,813.487,35
в) издато по кредитима за 1936/37 годину од 30-IX—30-XII-1936:		
1) на народне посланике Динара		2,083.427,74
2) на особље Народне скупштине	Дин.	961.690,56
3) на материјалне трошкове динара		2,083.427,74
а остало на дан 30/XII-1936 као салдо државне готовине	Дин.	563.651,85

III

Депозити на дан 30/XII-1936 износе:

1) у готовини	Дин.	186.079,53
2) у хартијама од вредности	Дин.	5.000.—
Укупно динара		191.079,53

IV

Укупно стање државне и депозитне готовине

Кад се саберу салда ова два партијална рачуна и то:

1) салдо државног новца	Дин.	564.651,85
2) салдо депозитног новца	Дин.	191.079,53

добија се укупан салдо од . . . . . Дин. 754.031,38 који је показан по дневнику касе као салдо на дан 30/XII-1936. Према томе су и суме партијалних рачуна исправно показане.

Сви расходи како личне тако и материјалне природе учињени су на Закону, буџету и односним решењима и наређењима стога су у потпуности одобрени заједно са решењима III бр. 2030/36, 2068/36, 2323/36, 2406/36 и 2494/36, као и са свима издацима учињеним на основу чл. 21 Правилника о организацији службе у Народној скупштини и скупштинским службеницима.

Административни одбор на седници својој од 30-I-1937 примио је овај тромесечни преглед касе, новчаних књига и докумената као исправан, стога је част Административном одбору предложити Народној скупштини да изволи одобрити стање у овом прегледу а самим тим издати разрешницу одговорним лицима за рачуне од 30/IX до 30/XII закључно, пошто су рачуни за претходно тромесечје прегледани од стране Народне скупштине на дан 19 октобра 1936 на свом XXVIII редовном састанку.

Претседник Административног одбора,
Др. Вјекослав Милетић, с. р.

За секретара,
Миханло В. Крстић, с. р.

Потпретседник **Фрањо Маркић**: Господо народни посланици, прима ли Народна скупштина прочитани извештај Административног одбора?

(Војислав Лазић: Молим за реч!) Прима ли Народна скупштина прочитани извештај? (Прима!) Објављујем да је прочитани извештај Административног одбора примљен. (Војислав Лазић: Треба да дискутујемо о томе!) Господине Лазићу, слични извештаји Административног одбора били су исто тако упућивани и примани. Сви такви извештаји су читани и поводом тих извештаја није било до сада никад дискусије, због тога што у Административном одбору постоје еминентни претставници свих наших политичких клубова у Скупштини.

Изволите чути извештаје о конституисању одбора.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Одбор за проучавање предлога закона о конкордату између Свете Столице и Краљевине Југославије извештава да се 22-XII-1936 конституисао и изабрао за претседника г. др. Војислава Јањића, за потпретседника г. Артура Махника и за секретара г. др. Часлава Никитовића;

Одбор за проучавање предлога закона о правима и повластицама одликованих Карађорђевог звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима извештава да се 22-XII-1936 год. конституисао и изабрао за претседника г. Стевана Јанковића, за потпретседника г. Чедомира Захарића и за секретара г. Симу Будимира;

Одбор за проучавање предлога закона о обавезној радној служби извештава да се 22-XII-1936 год. конституисао и изабрао за претседника г. Димитрија Мирковића, за потпретседника г. Секулу Зечевића и за секретара г. Саву Микића;

Одбор за проучавање предлога закона о овлашћеним инжењерима извештава да се 22-XII-1936 год. конституисао и изабрао за претседника г. Светолика Станковића, за потпретседника г. Димитрија Вујића и за секретара г. Аћима Поповића.

Одбор за проучавање предлога закона о промени назива срезова Велики Бечкерек и Нова Кањига извештава Народну скупштину да се 1 фебруара 1937 године конституисао и изабрао за претседника г. Милана Баџака, за потпретседника г. Јована Брујића и за секретара г. Николу Гавриловића.

Потпретседник **Фрањо Маркић**: Извештаји о конституисању одбора примају се на знање.

Изволите чути извештаје г. г. министара.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова извештава да ће на интерпелацију г. Антона Широле и другова, народних посланика о тешким финансиским приликама општине Кастав и о исплати споменутој општини дуга од продаје Каставских шума Италији, и о исплати општини Кастав штете проузроковане италијанском окупацијом, као и на интерпелацију г. Станка Ленарчића — о штети коју су проузроковале италијанске војне власти на подручју Хрушице — одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелације народног посланика г. др. Косте Поповића: о општинским изборима и о постављању мађарског држављанина за општинског лекара у пограничном месту Бездану, одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар финансија извештава да је интерпелације које је на њега упутио г. Велимир Аћимовић, народни посланик, о раду Бановинске штедионице у Новом Саду за време општинских избора, и о раду помоћника Бана Дунавске бановине г. Рајића за време општинских избора — доставио г. Министру унутрашњих послова као надлежном;

Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Ђорђа Јевтића — о илегалним политичким покретима у земљи — одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар грађевина извештава да ће на интерпелацију народних посланика г. Антона Широле и другога, о уношењу у буџет за 1937/38 годину потребних сума за довршење цеста у Срезу каставском — одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар војске и морнарице извештава да ће на интерпелацију народног посланика др. Косте Поповића — о постављању за општинског лекара мађарског држављанина у пограничном месту Бездану, одговорити кад прикупи потребне податке.

Потпретседник Фрањо Маркић: Ови извештаји г. г. Министара примају се на знање.

Изволите чути захтев г. Министра правде о издавању суду г. г. народних посланика.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Министар правде тражи одобрење за продужење кривичног поступка против г. г. народних посланика и то:

Г. Глишића Миленка 1) због дела из § 54 Закона о штампи, 2) због дела из § 54 Закона о штампи и 3) због дела из §§ 52 и 54 Закона о штампи;

Г. Бешировића Димитрија 1) због дела из § 297 кривичног закона и 2) због дела из §§ 301 и 297 К. з.; г. Ленарчића Станка због дела из § 156/II К. з. и због дела из чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; г. Урошевића Мирка због дела из § 302 од. I став II К. з.; г. Нановића Радивоја због дела из § 241 К. з.; г. Др. Цветојевића Николе због дела из чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; г. Вуковића Јосипа због дела из § 301 од. II К. з.

Потпретседник Фрањо Маркић: Овај захтев г. Министра правде биће упућен Имунитетном одбору.

Изволите чути интерпелације г. г. народних посланика за које се тражи првенство.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Јевтић Ђорђе, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о илегалним политичким покретима у земљи и њиховој вези са сличним покретима у иностранству и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господин Министар без портфеља др. Михо Крек даће изјаву у име г. Министра унутрашњих послова да ли прима тражено првенство.

Министар без портфеља др. Михо Крек: Изјављујем у име Министра унутрашњих послова да прима првенство ове интерпелације.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина тражено првенство за ову интерпелацију? (Прима!) Објављујем да је првенство примљено. Изволите чути даље.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Јевтић Ђорђе, народни посланик, упућује интерпелацију на Министра пољопривреде о пропадању шећерне репе код произвођача у округу Смедеревском и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч г. Министар пољопривреде да се изјасни прима ли тражено првенство.

Министар пољопривреде Светозар Станковић: Част ми је изјавити да прима тражено првенство.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина првенство за ову интерпелацију? (Прима!) Објављујем да је примљено тражено првенство. Изволите чути даље.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Јевтић Ђорђе, народни посланик, упућује интерпелацију на Министра пољопривреде о додељивању специјалне награде г. Новаковићу Милану, Помоћнику Министра пољопривреде, за израду предлога закона о привредним задругама и о његовом раду, и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господин Министар пољопривреде има реч да се изјасни да ли прима тражено првенство.

Министар пољопривреде Светозар Станковић: Част ми је изјавити да прима тражено првенство.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина првенство за ову интерпелацију? (Прима!) Објављујем да је примљено тражено првенство. Изволите чути даље.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Јевтић Ђорђе, народни посланик, упућује интерпелацију на Министра трговине и индустрије о забрани извоза пшенице задругарима и извозницима да би „Призад“ исту јевтиније купио и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господин Министар трговине и индустрије има реч да се изјасни прима ли тражено првенство.

Министар трговине и индустрије др. Милан Врбанић: Част ми је изјавити да прима тражено првенство.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина тражено првенство за ову интерпелацију? (Прима!) Објављујем да је првенство примљено.

Изволите чути интерпелације за које се не тражи првенство.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Прекоршек Иван, народни посланик, упућује интерпелације: на г. Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о поступку начелника Среза целског на дан 9 октобра 1936 године (Види прилог); и на г. Министра просвете — о раду референта Министарства просвете г. Ерјавца Фрање за време општинских избора. (Види прилог);

Г. Аћимовић Велимир, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра просвете о неправилном раду г. Маричића Илије, начелника Министарства просвете за основну наставу. (Види прилог);

Г. др. Поповић Коста, народни посланик, упућује интерпелације:

На г. Министра унутрашњих послова о општинским изборима (Види прилог), и на г. Министра унутрашњих послова и г. Министра војске и морнарице о постављању мађарског држављанина за општинског лекара у пограничном месту Бездану, Среза сомборског. (Види прилог).

Потпретседник Фрањо Маркић: Све прочитане интерпелације упутиће се надлежним г. г. Министрима.

Изволите чути једну претставку г. Луке Мијушковића, народног посланика.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Мијушковић Лука, народни посланик, повлачи оставку коју је дао на свој посланички мандат и која је саопштена Скупштини на V редовном састанку од 16 децембра 1936 године.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прочитана претставка упутиће се Верификационом одбору. Изволите чути молбе г. г. народних посланика, којима се тражи боловање и отсуство.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Г. Димитрије Мирковић, народни посланик, моли 10 дана отсуства; г. Лукачић Августин, народни посланик, извештава да је болестан и моли отсуство до оздрављења.

Потпретседник Фрањо Маркић: Одобрава ли Народна скупштина ово боловање и отсуство? (Одобрава.) Објављујем да је тражено отсуство и боловање одобрено.

Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар др. Драган Дамић (саопштава): Народној скупштини упутили су молбе и жалбе и то: Живковић Софија, Тодоровић Драгољуб, Јакшић Видосава, Николић Бранко, Милас Марко, Марковић Петар, Живковић Тодор, Несторовић Перо и другови, Ислам Рама Ређа, Тодоровић Стамен, Ђирковић Стеван, Стојановић Младен, Дражић Павле, Павловић Благоје, Наумовић Тихомир, Туцовић Драгиња, Анђелковић Слободан, Живковић Тодор, Трајковић Петар, Поповић Драгослав, Ројић Иван, Дугалић Марија, Дубичанин Радомир, Кнежевић Стана, Алмас Крехо, Диздаревић Салих, Јакшић Мирослав, Сердјуков Петар, Мајценић Мартин, Рисл Марија, Поповић Симка, Приморац Јозо, Камперелић Драга, Магдић Ирена и Олга, Карнерто Шиме, Окичић Милан, Радосављевић Војин, Михун Стјепан, Волф Роман, Орел Драгољуб, Ковачевић Владимир, Еберхарт Драгутин, Миленковић Таса, Клегл Невенка, Бранушић Видоје, Љубојевић Симеона, Кокић Мијо, Мариновић Владимир, Окорн Софија, Шпирић Јово, Вукелић Душан, Рибичић Марија, Христић Ленка, Милетић Крста, Ковачевић Драгутин, Лончар Марија-Марта, Јанковић Јефтимија, Вељовић Илија, Пецић Сава, Павловић Буро, Плошник Терезија, Дамјановић Јека, Миловановић Александар, Пауновић Тома, Милојковић Станислава, Фуригула Иван, Биволаревић Никола, Шијаковић Стана,

Ванђеловић Ђорђе, Живковић Тодор, Милићић Васа, Божић Ђорђе, Херман Фран, Др. Едуард Радосевић, Ђоковић Благоје, Калановић Ивана, Петровић Радивој и другови, Марковић Живорад, Декер Ружица, Др. Новицки Симеун, Гурало Јефто, Пекићевић Плана, Јовановић Живојин, Петковић Даринка, Новаковић Буро, Јосиповић Марија, Шпан Нинко, Ђукић Стеван, Штокан Магдалена.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе.

Прелазимо на дневни ред. (**Војислав Лазић:** Молим за реч о повреди Пословника). Има реч народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, по § 49 Закона о пословном реду у Народној скупштини пре прелаза на дневни ред а по потреби и за цело време трајања скупштинске седнице, Претседништво Скупштине и Влада чине Скупштини саопштења. Посланици затим чине кратка питања на Претседништво ако су их раније предали писмено Претседништву. После овога Министри одговарају на кратка питања која им буду упутили посланици.

Ја сам упутио једно питање на Господина Претседника Народне скупштине и тражио сам да ми одговори на првој скупштинској седници. То питање је следеће:

„Господине Претседниче, кад ће се ставити на дневни ред моја интерпелација поднета на Господина Претседника Краљевске владе о начину спровођења општинских избора;

Друго, шта ће предузети г. Претседник Народне скупштине да се поштује закон о пословном реду у Народној скупштини и да се свакога четвртка расправљају интерпелације упућене од стране народних посланика на поједине Министре Краљевске владе”.

По § 49 Закона о пословном реду у Народној скупштини Господин Претседник Скупштине био је дужан да ми данас одговори на ово моје кратко питање. Како ми он није одговорио, већ је хтео да пређе на дневни ред, значи да није имао намеру да на њега одговори и зато сам узео реч да протестујем противу гажења Пословника и да тражим од Господина Претседника пре прелаза на дневни ред да ми одговори на ово питање и да поштује Закон о пословном реду у Народној скупштини, па тек онда да се пређе на дневни ред. Иначе, ако то не учини, сматраћу да је извршио гажење Пословника, очигледно и намерно.

Потпретседник Фрањо Маркић: Заиста је г. Војислав Лазић наш посланички друг предао прекјуче једно питање. Ја сам сматрао да је најзгодније да на то питање одговорим кад се будем разговарао са односним Министрима, којих се тиче то питање, јер држим да би пре тога одговарање на питање било оно стереотипно: „Одговорићу на Вашу интерпелацију, кад је Влада у споразуму са Претседништвом Скупштине стави на дневни ред”. Пошто нисам хтео да са тим одговлачим седнице Народне скупштине, сматрао сам за најумесније да одговорим на то питање када добијем мериторан одговор Краљевске владе. (Са деснице гласови: Тако је!)

Међутим, ако г. Лазић инсистира да му се питање прочита, ја ћу то учинити, али га молим да у будуће води рачуна о времену и да има пажњу

према Народној скупштини. (Повици са деснице: Тако је! — Војислав Лазић протестује).

Ако се ради о томе да се нешто конкретно реши и сврши, има увек времена, али кад се ради о томе да се дају стереотипни одговори, онда их нема смисла понављати, и зато кад будем добио конкретан и позитиван одговор, онда ћу и одговорити. Међутим, кад је г. Лазићу стало до тога да на свакој седници узима реч, онда ево и да прочитам његово питање. Ваше питање гласи:

„Господине Претседниче, на дан 10 децембра 1936 године поднео сам интерпелацију на Господина Претседника Краљевске Владе о начину спровођења општинских избора. Од Вас добио сам писмо од 15-ХИ-1936 године, којим сте ме известили да ће Господин Претседник Министарског савета на ову моју интерпелацију одговорити чим прикупи потребне податке.

Прошло је већ месец и по дана откако је Претседник Министарског савета обећао овај одговор, али ни до данас га није било.

Народна скупштина није сазивана нити је пак ова интерпелација стављена на дневни ред.

Према Закону о пословном реду у Народној скупштини интерпелације се стављају на дневни ред свакога четвртка, али се ово никада не извршује.

Од дана подношења моје интерпелације до данас протекло је осам четвртак, то значи осам интерпелационих дана на којима је Народна скупштина требала да се бави расправом поднешених интерпелација од стране народних посланика, али ни на један четвртак расправе о интерпелацијама није било. Шта више запажено је да откако је на управи земље Влада г. др. Милана Стојадиновића, за годину и по дана свега је стављена на дневни ред једна интерпелација.

Из овога се види да се право народних посланика на подношење интерпелација и на контролу рада владиног преко истих на овај начин изиграва и онемогућава. Стога Вас молим, Господине Претседниче, да ми у наредној седници скупштинској изволите одговорити на следећа питања:

1) Кад ће се ставити на дневни ред моја интерпелација поднесена на Претседника Краљевске владе о начину спровођења општинских избора;

2) Шта ће предузети Господин Претседник Народне скупштине да се поштује Закон о пословном реду у Народној скупштини и да се свакога

четвртка расправљају интерпелације поднесене од стране народних посланика на поједине Министре Краљевске владе”.

Господине Лазићу, кад будем добио конкретан и позитиван одговор од г. Претседника Владе, ја ћу ову интерпелацију ставити на дневни ред. Ја мислим да сам у своме одговору био довољно јасан и опредељен. (Мита Димитријевић: Молим за реч. — Војислав Лазић: Молим за реч, јер имам право по Пословнику да кажем да ли сам задовољан или нисам!)

Има реч г. Мита Димитријевић.

Мита Димитријевић: Ја сам упутио једно питање г. Министру просвете, и то је питање Господин Министар просвете редовним путем добио. Садржина тога мога питања је немили догађај затварања деце из гимназије, и ја, не улазећи у оцену њиховог осумњичења, тражим и молим Господина Министра да се нађе мера или начин за ту децу, која су искључена из школе по § 43 без права приватног полагања, како не би та осуда за њих значила и њихову интелектуалну смрт. Ја то питање нисам чуо, да је данас саопштено одбору, ма да сам га редовним путем поднео, нити сам чуо да је г. Министар на њега ма шта одговорио.

Потпретседник Фрањо Маркић: Ја ћу видети шта је по ствари питања г. Димитријевића, па ћу му на идућој седници одговорити.

Прелазимо на дневни ред. На дневном је реду: Утврђивање дневног реда. Као што знате, господо народни посланици, прошле године пленум Народне скупштине решавао је предлог Трговачког закона. Тај законски предлог у пленуму из техничких разлога скинут је са дневног реда на XV редовном састанку од 25-И-1936 године, и ја мислим да би било најзгодније кад би се прве наредне седнице, која ће ако хоћете, бити сутра, ставио на дневни ред: Претрес извештаја Одбора за проучавање предлога трговачког закона. Слаже ли се Народна скупштина са тим? (Слажемо).

Са вашим пристанком одређујем идућу седницу Народне скупштине за сутра у 9 сати пре подне, са дневним редом, који сте примили, а то је: Претрес извештаја Одбора за проучавање предлога трговачког закона. Исто тако са вашим пристанком закључујем данашњу седницу.

Седница је закључена у 10,50 часова.

ПРИЛОЗИ

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31199

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о Споразуму о поморским сигналама, са Правилником о извесним категоријама поморских сигнала, потписаном у Лисабону 23-Х-1930 год.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1/ част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о Споразуму о поморским сигналама, са Правилником о извесним категоријама поморских сигнала, закљученом у Лисабону 23 октобра 1930 године.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о поменутом Споразуму, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,

Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар саобраћаја,

Др. М. Спахо, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народной
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра саобраћаја и Министра правде, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Споразуму о поморским сигналама, са Правилником о извесним категори-

јама поморских сигнала, закљученом у Лисабону 23 октобра 1930 године.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар саобраћаја и Министар правде нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године

у Београду

ПАВЛЕ, с. р.

Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,

Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар саобраћаја,

Др. М. Спахо, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31200

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о Међународној конвенцији о унификацији друмске сигнализације.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о Међународној конвенцији о унификацији друмске сигнализације, са додатком, потписаној у Женеви 30 марта 1931 године.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о поменутој Конвенцији, са образложењем, са молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар грађевина,

Др. Кожул, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра грађевина, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћују се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар грађевина да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Међународној конвенцији о унификацији друмске сигнализације, са додатком, потписаној у Женеви 30 марта 1931 године.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар грађевина нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар грађевина,
Др. Кожул, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 25613/1

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. озн. Г-25

Прилога: 2 (два)

Предмет: Предлог закона о Споразуму о узајамном ослобођењу од пореза на приход извесних добитака који потичу од поморских транспортних предузећа, закљученом и потписаном у Атини 13 новембра 1934 године између Краљевине Југославије и Републике Грчке.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оригинални Указ Краљевских Намесника од 23 октобра 1935 године, којим смо овлашћени у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да можемо поднети на решење Народном представништву предлог закона о Споразуму о узајамном ослобођењу од пореза на приход извесних добитака који потичу од поморских транспортних предузећа, закљученом и потписаном у Атини 13 но-

вембра 1934 године између Краљевине Југославије и Републике Грчке.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о горе поменутом Споразуму, са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење о нашем особитом поштовању.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра саобраћаја и Министра финансија, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар саобраћаја и Министар финансија да могу на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о Споразуму о узајамном ослобођењу од пореза на приход извесних добитака који потичу од поморских транспортних предузећа, закљученом и потписаном у Атини 13 новембра 1934 године, између Краљевине Југославије и Републике Грчке.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар саобраћаја и Министар финансија нека изврши овај Указ.

23 октобра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар саобраћаја,
Др. М. Спахо, с. р.

Министар финансија,
Летица, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Пов. Бр. 31203

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенције о плаћеним бироима за запослење и о Препоруци о бироима за намештење, донетим на XVII заседању Међународне организације рада, 8 јуна 1933 године у Женеви.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1/ част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети на решење Народном претставништву предлог Закона о пројекту Конвенције о плаћеним бироима за запослење и о Препоруци о бироима за намештење, донетим на седмнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви.

У прилогу под 2/ част нам је досатвити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о пројекту Конвенције о плаћеним бироима за запослење и Препоруци о би-

роима за намештење, донетим на седмнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва Народа, 8 јуна 1933 године у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.

Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31202

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенције о ноћном раду жена, донетом на XVIII заседању опште конференције Међународне организације рада, 4 јуна 1934 године у Женеви.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о пројекту Конвенције о ноћном раду жена (ревидиран 1934 године), донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4 јуна 1934 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројекту Конвенције о ноћном раду жена (ревидиран 1934 године) донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4 јуна 1934 године у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31204

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенције о обештећењу за професионална оболења, донетом на XVIII заседању Међународне организације рада 4—23 јуна 1934 године у Женеви.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о пројекту Конвенције о обештећењу за професионална оболења, донетом на осамнаестом заседању опште Конференције

Међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћују се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројекту Конвенције о обештећењу за професионална оболења, донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31197

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенције о радном времену у аутоматским (механичким) фабрикама прозорског стакла, донетом на XVIII заседању Међународне организације рада, 4—23 јуна 1934 у Женеви.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1/ част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о пројекту Конвенције о радном времену у аутоматским (механичким) фабрикама прозорског стакла, донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4 јуна 1934 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројекту Конвенције о радном времену у аутоматским (механичким) фабри-

кама прозорског стакла, донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва Народа, 4—23 јуна 1934 у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.

Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31198

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенције о помоћи радницима невољно незапосленима, са препоруком о осигурању у незапослености и давању помоћи незапосленим радницима.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети на решење Народном претставништву предлог закона о пројекту Конвенције о осигурању отштете или потпоре радницима невољно незапосленима, са Препоруком о осигурању за случај незапослености и о разним облицима давања помоћи незапосленим радницима, донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4 до 23 јуна 1934 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога Закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решавање пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројекту Конвенције о осигурању отштете или потпоре радницима невољно незапосленима и о разним облицима давања помоћи незапосленим радницима, донетом на осамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 4—23 јуна 1934 године у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике нека изврши овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31205

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о пројекту Конвенција о обавезном осигурању за случајеве изнемоглости, старости и смрти радника у пољопривредним предузећима.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о пројектима Конвенција о обавезном осигурању за случајеве изнемоглости, старости и смрти радника у пољопривредним предузећима, донетим на седамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ БИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројектима Конвенције о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у пољопривредним предузећима, донетим на седамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва Народа, 8 јуна 1933 год. у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пов. Бр. 31201

Београд, 31 децембра 1936 год.

Рег. ознака:

Предмет: Предлог закона о Конвенцијама о обавезном осигурању за случајеве изнемоглости, старости и смрти радника у индустријским предузећима, у слободним професијама, као и кућних радника и домаће послуге, са Препоруком о општим принципима за осигурање.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част нам је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 25 децембра 1936 године, којим смо овлашћени, у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да можемо поднети Народном претставништву на решење предлог закона о пројектима Конвенције о обавезном осигурању за случајеве изнемоглости, старости и смрти радника у индустријским и трговачким предузећима, у слободним професијама, као и кућних радника и домаће послуге; Препоруци о општим принципима за осигурање за случајеве изнемоглости, старости и смрти, донетим на седамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви.

У прилогу под 2) част нам је доставити Вам један примерак предлога закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Претседник Министарског савета,
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

Господину СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, Министра правде и Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета решили су и решавају:

Овлашћује се Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља да могу на основи члана 65 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о пројектима Конвенције о обавезном осигурању радника за случајеве изнемоглости, старости и смрти у индустријским и трговачким предузећима, у слободним професијама као и кућних радника и домаће послуге; Препоруци о општим принципима за осигурање за случајеве изнемоглости, старости и смрти, донетим на седамнаестом заседању опште конференције Међународне организације рада Друштва народа, 8 јуна 1933 године у Женеви.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова, Министар правде и Министар социјалне политике и народног здравља нека изврше овај Указ.

25 децембра 1936 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар правде,

Др. Н. Суботић, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,

Драгиша Ј. Цветковић, с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ђорђа Јевтића, народног посланика на Министра унутрашњих дела о илегалним политичким покретима у земљи и њиховој вези са сличним покретима у иностранству.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Револуција у Шпанији упућује нас да не дозволимо да се друге земље мешају у политичке прилике у нашој земљи и да својим утицајима и новчаним помоћима изазивају нереде.

Ја ценим борбу г. Министра унутрашњих послова, коју води против комунистичких организација у земљи, али постоји и других покрета у на-

шој земљи који су исто тако опасни по поредак ма да носе национално обележје.

Сматрам да је дужност Вама, Господине Министре, и ваших органа да водите рачуна ко финансира те покрете у нашој земљи. Да се издржава један покрет, да се издају листови, да се стотине присталица наоружани штаповима воде са збора на збор да би фирерима осигурали на збо-

ровима реч, то све изискује велике материјалне жртве.

Постоји сумња да слични покрети из иностранства финансирају те покрете код нас и како девизно-валутни прописи не дозвољавају слање готовог новца, налазе се разни трикови да им се новац шаље. Зато, сходно овоземаљском Уставу и Закону о пословном реду у Народној скупштини, слободан сам замолити Вас да ми у Народној скупштини одговорите:

1 — Верујете ли да неки илегални политички покрети у нашој земљи примају новчану потпору од иностранства?

2 — Да ли Вам је познато да тај илегалан покрет шаље своје претставнике на конгрес тих својих финансијера?

3 — Шта мислите учинити да се овоме стане на пут, као и како мислите спречити да се новац у земљу не убацује под видом трговачких или пословних веза?

За ову интерпелацију тражим првенство.

25 јануара 1937 године

Београд

Ђорђе Јевтић с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ђорђа Јевтића, народног посланика на Министра пољопривреде о пропадању шећерне репе код произвођача у округу смедеревском.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Ових дана у нашој јавности расправило се о начину прераде шећерне репе, која је засејана без уговора са фабрикама шећера. Објављено је да је састављена једна интерминистеријална комисија заинтересованих и да ће рад отпочети после православног Божића.

На железничким станицама од Смедерева до Вел. Плана налазе се велике количине шећерне репе, која је већ почела да труне а фабрике ту репу неће да прераде наводно да произвођачи не испуњавају услове из чл. 1 Уредбе о регулисању услова производње, предаје и откупне цене шећерне репе.

Овакве репе за коју са фабрикама по чл. 1 поменуте Уредбе није благовремено закључен уговор данас има преко 10.000 вагона и ситни земљорадници-произвођачи шећерне репе претрпеће штету преко 16.000.000 динара.

Сматрам да сте Ви, Господине Министре, били позвани да преко својих потчињених органа водите рачуна о томе, да се оволика површина не сме засејати шећерном репом и да нисте смели дозволити да се немарношћу ваших потчињених на-

носе тако грдне штете земљорадничком народу, бар данас у доба када се иде ка планској привреди.

Зато сходно земаљском Уставу и Закону о пословном реду у Народној скупштини, молим Вас да ми у Народној скупштини изволите одговорити на следеће:

1) Да ли Вам је познато, колике количине шећерне репе пропадају и колико на томе губе ситни произвођачи;

2) Чиме правдате вашу и ваших потчињених органа нехатност, а која је довела до ове катастрофе;

3) Мислите ли пронаћи кривца, који је произвођаче навео на сејање репе без уговора, и, ако ова штета није наступила кривицом Вашом или ваших органа, мислите ли тога кривца учинити одговорним да надокнади штету произвођачима.

За ову интерпелацију тражим првенство.

1 јануара 1937 године

Београд

Ђорђе Јевтић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ђорђа Јевтића, народног посланика на Министра пољопривреде о додељивању специјалне награде г. Новаковићу Милану, помоћнику Министра пољопривреде за израду предлога закона о привредним задругама и о његовом раду.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Говори се да је г. Милану Новаковићу, помоћнику Министра пољопривреде, исплаћено 25.000 динара на име хонорара за уложени труд око израде предлога закона о привредним задругама.

Тако исто говори се да је г. Новаковић и раније радио један законски пројекат о привредним задругама и за њега добио 10.000 динара.

Нећу да се упуштам у то, што није ни први ни други законски предлог усвојен од Народног претставништва, али ме боду у очи тако замашне

суме, које Ви, Господине Министре, тако великодушно додељујете свом помоћнику, па страхујем да то нису награде за онако нелојално и нечиновничко полемисање путем штампе са Главним задружним савезом, на чијем се челу налазе два активна министра, од којих један као претседник а други као потпретседник.

Ја не верујем да има игде земље у свету где би један чиновник Министарства пољопривреде био поздрављен од Трговачких комора и чије би чланке њихови органи доносили као доказе у борби против задругарства.

Слободан сам с тога, да према праву које ми даје Устав Краљевине Југославије и Закон о пословном реду у Народном претставништву, замолим да ми г. Министар пољопривреде у Народној скупштини одговори:

1) Да ли су истините вести о додељеним хонорарима г. Новаковићу, Вашем помоћнику?

2) Како гледате на поступак г. Новаковића где се упушта у полемику са покретом, на чијем

челу стоје двојица Ваших колега, активних Министара?

3) Шта мислите против њега предузети? За ову интерзелацију тражим првенство.

25 јануара 1937 године

Београд

Ђорђе Јевтић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ђорђа Јевтића, народног посланика на Министра трговине и индустрије о забрани извоза пшенице задругарима и извозницима да би „Призад“ исту јевтиније купио.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Сазнао сам да сте ових дана забранили извоз пшенице свима приватним фирмама изузев „Призаду“. Постоји уверење да је ова забрана дошла са намером, да се „Призаду“ омогући куповина пшенице по јефтинијој цени, да би покрио продајне залихе.

Ја, Господине Министре, нисам извозник нити човек који се у ту трговину много разумем, али знам једно, да кад на пијаци постоји само један купац тај никад не даје праву цену него купује пошто он хоће.

„Призад“ је основан зато, да појачава цене земљорадничких производа, док овога пута, он место да ту улогу врши и даље, (Ви забрањујете осталима извоз, да томе друштву омогућите да што јевтиније у земљи купује пшеницу.

Пошто је ово врло незгодна ствар, а да би се сузбила верзија која се проноси, да се озго, са врхова државне управе, цене систематски обарају,

ја сам слободан да Вас замолим да ми у Народној скупштини, сходно Закону о пословном реду у Народној скупштини и Земаљском уставу, одговорите:

1) Да ли је истина да сте забранили извоз свима изузев „Призада“?

2) Ако је истина, чиме то оправдавате?

3) Шта мислите предузети противу водећих у Привилегованом извозном друштву (Призаду) који су правили тако непромишљене закључке; и

4) Шта мислите противу њих предузети, као и мислите ли једаред ову државу слободити привредних диктатора који се крију иза Привилегованог извозног друштва?

За ову интерпелацију тражим првенство.

25 јануара 1937 године

Београд

Ђорђе Јевтић с. р.
народни посланик.

INTERPELACIJA

Ivana Prekoršeka, narodnega poslanca, na Predsednika ministarskega saveta in Ministra zunanjih zadev o postopku načelnika Celjskega sreza na dan druge obletnice smrti Viteškega kralja Aleksandra I.

Gospodu

PRESEDNIKU NARODNE SKUPŠČINE

Beograd

Bilo bi odveč, ako bi Vam, gospod predsednik, našteval nasilja in zlorabe, ki so se vršile v Dravski banovini ob pripravah in izvedbi občinskih volitev s strani državnih organov. Ta dejanja pač spadajo v dobo, ko je režim Korošec—Natlačen v Sloveniji zamenjal zakon, porušil vsako avtoriteto in vero v državo in ustvaril stanje, ko Slovenija ni več del države, temveč le brezpravno torišče na nivo pašaluka ponižane Dravske banovine.

Moja državljanska in patriotska zavest pa mi nalaga dolžnost, da Vam kot predsedniku Kraljevske vlade javim, kako je sreski načelnik celjski g. dr. Zobec kot predstavnik državne oblasti žalil čut pietete naroda na dan druge obletnice tragične smrti Velikega Kralja. Dne 9 oktobra 1936 je sreski načelnik v spremstvu predsednika mestne občine Celje in načelnika sreskega Cestnega odbora v občini Kalobje

izvajal nedopusten in nečuven pritisak nad nosilcem nacionalne kandidatne liste na njegovem domu v Št. Jakobu pri Kalobju. Svojemu službeno podrejenemu komisarju pa je del nalog, da je na dan 9 oktobra 1936 vršil na občini Št. Peter v Savinjski dolini preiskavo in zasliševanje članov občinske uprave v cilju, da se ustvari materijal in formelna osnova za razpust občinskega odbora in imenovanje začasne občinske uprave, kar se je tik pred volitvami tudi izvršilo.

Za naš narod je 9 oktober še vedno dan globoko občutene žalosti. Tako brezdušno žaljenje pietete svetega spomina s strani prvega predstavnika državne oblasti v srezu občuti narod kot greh in zločin, ki ne more ostati nekaznovan. Spomin na vzvišeno osebo Kralja Mučenika je nad vsako partijo in ne prenaša takih žalitev, ako je Dravska banovina še del Kraljevine Jugoslavije.

Izvolite sprejeti, gospod predsednik, tudi ob tej priliki izraze mojega odličnega spoštovanja.

Ivan Prekoršek, s. r.
narodni poslanec

INTERPELACIJA

Ivana Prekoršeka, narodnega poslanca, na Ministra prosvete radi zlorabe službenega položaja referenta ministarstva prosvete g. Franja Erjavca povodom občinskih volitev v dravski banovini.

Gospodu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Referent za osnovne šole dravske banovine v ministarstvu prosvete g. Fran Erjavc je pred občinskimi volitvami v dravski banovini sprovajal svojo kazensko inspekcijsko turnejo od šole do šole širom cele Slovenije. Po navodilih lokalnih strankarskih agitatorjev in ponajvečkrat tudi v njih spremstvu je v avtomobilu preromal vse naše kraje, citiral učitelje osnovnih šol »na pomenek in pouk na štiri oči« in dajal učiteljem visoke nasvete in direktive za predstoječe občinske volitve. V tej svoji prosvetni misiji je predočeval mladim učiteljem kot svarilen vzgled usodo onih učiteljev, ki so bili pred kratkim v dravski banovini odpuščeni iz državne službe brez zakonitega razloga in brez predidne preiskave. G. referent ministarstva prosvete je grozeč učiteljem s premetitvami in odpustom iz službe izvajal nad njimi nečuvven pritisk in teror.

Gospod minister, Vi ste s progoni nacionalnih učiteljev Sokolskih delavcev, z razrešitvami šolskih upraviteljev ugled in avtoriteto šole in učitelja na selu med narodom težko oškodovali. To Vaše razorno delo na polju narodne prosvete v naši obmejni banovini ste kronali sedaj še z nezaslišanim terorjem

po Vašem odposlancu za nedostojen političen račun ter ste s tem v učiteljstvu in v narodu porušili vero, da živimo v pravni državi, kjer mora biti zakon svet za vse dele naroda in vse dele države, torej tudi za dravsko banovino. S takim postopanjem ste, gospod minister, ustvarili in utrdili prepričanje, da za dravsko banovino ne obstoja v Beogradu ministarstvo prosvete, ker vrši vse te posle po svoji volji partijska ekspozičura poedincev, katerim morate brezpogojno služiti v škodo dostojanstva Vašega resora in v škodo naroda in državne misli.

Gospod minister, ako Vam je vse to znano in se je vse to vršilo z Vašo vednostjo, kako branite kot aktiven član Kraljevske vlade in kot minister prosvete vse to postopanje?

Ako pa se je zloraba službenega položaja Vam podrejenega referenta in njegov protizakonit pritisk na učiteljstvo vršil brez Vaše vednosti in brez Vašega naloga, kako nameravate, gospod minister, odpraviti to anarhijo in vspostaviti zakonitost v svojem resoru?

Sprejmite, gospod minister, tudi ob tej priliki izraze mojega odličnega spoštovanja.

Beograd, dne 15 januara 1937.

Ivan Prekoršek, s. r.
narodni poslanec

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Велимира Аћимовића, народног посланика, на Министра просвете о неправилном раду г. Маричића Илије, начелника Министарства просвете за основну наставу

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

У времену, када су се црни и мутни облаци навукли над Европом; у времену, када стоји жишка над барутом и сваког часа очекује се да плане и целокупно човечанство да баца у пламен; у времену, када су наше унутрашње политичке прилике посве несређене и ровите; у времену, када су сви сталежи због економске кризе бачени у један општи вртлог и бригу; у овом тешком времену, као никад до сада, једино је учитељски staleж у нашој земљи остао непомућен, компактан, повезан у једну једноставну целину и стоји чврсто, верно Јединству, Краљу и Отаџбини.

Тај југословенски учитељски staleж од 27.000 чланова, који данас служи као најбоља гаранција и залога духовног јединства, место да се потпомогне да учитељство одржи међусобно поверење и слогу, преко чијега рада треба да дође до изражаја и боља будућност наше државе, из дана у дан тај staleж са највишег места, просветне централе, систематски руши се, морално и материјално и то на срамоту од стране Начелника основне наставе, који је позван, да учитеље узме у заштиту. Да је то тачно, сво доказа, како г. Маричић као старешина поступа са народним учитељима:

1. — На овогодишњој учитељској скупштини у Новом Саду, г. Маричић био је одређен за Ваших изасланика. На конгресу, место да узме објективан и помирљив став, како то доликује једном високом функционеру тако великог и осетљивог staleжа као што су учитељи, он је без икакве потребе ангажовао себе и све управне и просветне власти, да сруши садању управу, с тим да се изабере нова Управа на политичкој основи Ј. Р. З. Овако непромишљено и незрело, вршећи атак на озлојеђено учитељство директно по кафанама и путем брошура- учинио је то, да је учитељство још више озлоједио, зближио и изазвао противу Просветне централе, тако, да је листа г. Маричића Ј. Р. З. приликом избора нове управе добила 24 гласа, док противничка 280 гласова.

Г. Маричић, поред учињене грешке да сруши једну сталешку лојалну управу, несмотрено својом нетактичношћу, учинио је да се појави и комунистичка листа која је добила 44 гласа, дупло више од Ј. Р. З., што то није смело да буде.

Сам овај случај, довољан је био, да је г. Маричић, после свршене скупштине, одмах требао да се уклони са положаја садањег. Међутим он је остао и даље на положају да уноси злу крв међу национално исправне учитеље.

2. — Кад није успео да сруши Управу Ј. У. У. у Новом Саду, г. Маричић изабрао је као најзгодније сретство да се свети учитељима. Својом одлуком сменио је све истакнуте учитеље, присталице садање управе, са положаја управитеља како у Београду, тако и у унутрашњости, а на те положаје довео је нове људе, његове трабанте, који не престављају никога међу учитељима. Оваквим радом унео је још више зле крви међу учитељима, услед чега је створио непремостив јаз између Министарства и учитеља.

Као што се види, ово је изразит пример освете и слабе проницљивости г. Маричића на штету ауторитета Министарства просвете, после чега није смео остати ни једног часа на положају садањем.

3. — Кад нису помогле и драконске административне мере да придобије учитеље, г. Маричић прибегло је рушењу среских учитељских друштва у Београду и унутрашњости.

Да би разорио досадашње учитељске управе у Београду, присилио је све учитеље, чиновнике на раду у Министарству просвете, да се упишу у Београдска учитељска друштва и упутио их на гласање у борбу против својих потчињених другова, између којих је створио неизгладиву омразу.

И овај непромишљени гест г. Маричића изазвао је нечувени револт код свих учитеља, да су му учитељи достојно одмаздили и изишли као победиоци, а г. Маричић понижен. И данас нема учитеља у Београду који у г. Маричићу не гледа највећег рушитеља учитељске свести и карактера. После његовог скандала, г. Маричић и даље је остао на положају начелника за основну наставу.

4. — Док је Блаженопочивши Краљ Александар I све силе употребљавао да преко учитељства створи што јаче јединство између Срба, Хрвата и Словенаца, дотле г. Маричић потстрекао је једну групу заведених учитеља да покрену и други лист „Југославенско учитељски глас“ поред „Народне просвете“, сталног учитељског гласила, да би преко тога листа посејао што већу мржњу између учитеља, мислећи, да на тај начин придобије учитеље за партију Ј. Р. З. Мени је познато, да је за овај лист добијена са једног званичног места и помоћ, о чему ћу говорити на првој седници Народне скупштине и дати потребне доказе.

У једној културној земљи овакав рад начелника био би осуђен и жигосан на вечита времена, док г. Маричић и даље седи на положају са којег завађа учитеље.

5. — У последње време целокупно јавно мњење зграњава се читајући у дневним листовима да г. Маричић званично сазива и одржава велике учитељске зборове по целој земљи, од четири до пет срезова, присиљавајући сироте учитеље да пешаче по 100 и 200 километара у зимско хладно доба и излаже људе непотребним материјалним издацима.

Г. Маричић ове зборове, који су и законом забрањени, одржава под фирмом школских и просветних потреба, док у ствари главни му је циљ, да помоћу свога положаја натера учитеље да руше садање управе и уписују се у Ј. Р. З., како би надлежни фактори увидели да је г. Маричић кичма партије и да Ј. Р. З. без њега не може се ни замислити.

Да је ово тачно, ево г. Министре, шта је Ваш начелник казао на збору у Вараждину. (Види „Новости“ бр. 343 од 10 септембра).

а) Поред осталог „учитељима на селу није дужност да раде само у школи, већ треба да своје деловање прошире и на политичко поље“. Ово је очигледно навијање за уписивање у партију Ј. Р. З.

б) На истом збору г. Маричић признао је пред неколико стотина учитеља, да се у Министарству врше премештаји и унапређења за новац. Тиме је сам доказао да није достојан тога места, кад није успео да сузбије корупцију под његовом управом, а признао је да је има.

в) Поред осталих непромишљених изјава, г. Маричић као активни начелник на поменутом збору, јавно је дозволио учитељима и учитељицама да га могу посећивати, поред канцеларије, и у његовом приватном стану. Ово је први пример, да активни начелник позива учитеље и учитељице у свој приватни стан. Изјаве овакве врсте јесу довољан доказ да г. Маричић нема довољно критеријума да одмери и оцени, шта треба да каже јавно учитељима. И после овога скандала, Маричић се и даље држи на положају, одакле прави све веће ране на учитељском организму.

б) До сада је била заведена пракса да се са свих импозантнијих скупова шаљу поздрави Његовом Величанству Краљу и ресорним министрима. Међутим, дневна штампа доноси извештаје са учитељских зборова да се шаљу поздравни телеграми и г. Маричићу. Ови се телеграми шаљу по налогу г. Маричића, без знања и жеље свих учитеља, од његових кортеша, да виде и чују надлежни фактори како г. Маричић ужива велику репутацију учитеља. Ако се овако продужи и даље, није искључено да једног дана неко учитељско друштво, поред меродавних, пошаље поздравни телеграм и Паји служитељу г. начелника.

Ово је највећа срамота, да г. Маричић ставља себе на равну ногу врховног поглавара и ресорног министра и то, по несрећи, за кога није знао ни један југословенски учитељ да постоји, док није дошао за начелника тако великог ресора.

Ово је најлепши пример да се види, у чијим је рукама судбина 27.000 учитеља и учитељица!

7) Уколико ми је познато, до сада су начелници Министарства просвете имали за своје сараднике Ј. У. У., као претставнике учитеља. Окупљали су око себе и духовно и морално најистакнутије учитеље, док г. Маричић окружује око себе групу учитеља који не престављају никога међу учитељима, који пливају из странке у странку, од режима до режима ради личне користи и ћара, на рачун оних учитеља који су неуморно радили за добро народа.

9) На прошлом великом збору Ј. Р. З. г. Маричић је дошао на зборно место на челу једне поворке радника под барјаком без иједног учитеља у поворци. Нико не може замерити г. начелнику да буде члан једне партије, а то је и похвално, али ружан је пример за учитеља да из једног активног начелника више зрачи партизанство на штету установе и сталежа чији је шеф.

Ово је најлепши пример да г. Маричић нема пријатеља међу учитељима. И да његов политички рад јесте млаћење празне сламе, демагошки срачунат да би уловио неки већи положај, да поправи своје материјално стање.

Из свега изложеног, Господине Министре, да се закључити да г. Маричић није дорастао да му се повери основна настава и судбина 27.000 учи-

теља. Начелник за Основну наставу треба да буде душа Министарства просвете, високо уздигнут над онима, којима као старешина служи.

Учитељски сталеж има за собом светлу прошлост. Поред свих партијских утицаја и подгризања, учитељство је остало, као што сам напред казао, непомућено и непоколебиво до крајности одано Краљу и државном јединству.

С обзиром на заслуге учитељског сталежа које је високо уздигао Блаженочивши Краљ Александар I и покојни Војвода Степа, није лепо да дозволите да један безобзиран човек, квалитета г. Маричића, без икакве потребе, врши атак на учитељски сталеж, да од најбољих патриота светлих карактера ствара политичке кортеше, слабе карактере, од чијег ће утицаја осетити и наша

деца, а то ће бити кобна последица за наш будући нараштај и политички живот.

У интересу учитељског угледа, наставе и ауторитета Вашег и Министарства просвете, молим Вас, Господине Министре, да ми на првој редовној седници Народне скупштине одговорите, да ли Вам је познато да г. Маричић са својим рђавим методама негативно дејствује по наставу и учитељски углед, па и странку за коју терорише учитеље?

Да ли сте вољни да спасете учитеље-це и наставу од овог фаталног човека??

Изволите, Господине Министре, и овом приликом примити израз мога особитог поштовања.

Велимир Ж. Аћимовић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Косте Поповића, народног посланика, на Министра унутрашњих дела о општинским изборима у Дунавској бановини

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

6 XII ове године издато је „званично саопштење” о изборима у Дунавској бановини.

У извештају се вели: „На општинским изборима Ј.Р.З. је добила огромну већину. У Дунавској бановини и њеном северном делу — Војводини — Ј.Р.З. је добила око 80% од свих општина, а у јужно-србијанском делу просечно 70%. Избори су протекли у реду и миру, изузео неколико општина, где је дошло до ситнијих изгреда између бирача. Тежи случај догодио се једино у општини Степојевачкој, срез посавски, где је неколико пијаних изгредника напало на два жандарма и једног од њих ножем теже повредили. Жандарми су морали у нужној одбрани да употребе оружје и том приликом је погинуо један грађанин, а два су рањена.”

Званични кругови који су ово саопштење издали вероватно нису располагали са веродостојним и провереним подацима, јер не могу да замислим да су у „званичном” саопштењу намерно сервирано јавности неистинити — и баш зато сматрам за неопходну потребу да надлежне који носе одговорност за управу земље упознам са стварном и голом истином, па да на тај начин и шири јавност буде тачно обавештена о једном важном чину државне управне власти, јер грађанство с правом тражи да јасно види расположење народних маса у земљи у погледу привржености према појединим политичким струјама и да му се предочи верна слика како су се опредељивали грађани у разним крајевима земље у извршењу свог најосетљивијег права: избора своје општинске управе.

Данашњи закон о штампи, односно дух у којем се његове одредбе тумаче и примењују, не дозвољава нам да у дневним листовима обавестимо меродавне и јавност о истинитом расположењу широких маса, па се чак онемогућује да исправимо и нетачне податке који се свакодневно износе — јер исправке се напросто забораве штампати, — а конференције и зборови у народу или се уопште не региструју или их цензура толико изобличи да из извештаја изостаје све оно што

је битно, и губе праву садржину и смисао. Да бих дакле, и надлежне а и барем ужи круг јавности обавестио како су обављени општински избори, приморан сам да Вам упутим интерпелацију и у њој изложим стварно стање без претеривања али и без улешавања.

У оквиру једне интерпелације побијати све „званичне” податке и јавности предочити све што је у вези са општинским изборима у Дунавској бановини учињено, нити је могуће нити је мој задатак и дужност, али ћу Вас, Господине Министре, упознати са радом у Сомборском срезу који по своме етничком саставу представља целу Војводину у минијатури, а методе које су у сомборском срезу примењиване истоветне су и понављају се и у осталим срезovima Војводине, јер су инспириране, ако не и наређене, од стране вршиоца дужности Бана Дунавске бановине, г. Рајића, који важи као стручњак за спровођење избора. Можда је начин спровођења тих фамозних инспирација ипак нешто блажи био у Сомборском срезу но у осталим срезovima, јер су органи свесни били тога да ћу се ја као посланик тога среза опирати против свих незаконитости и заштитивати моје бираче.

У званичном извештају се вели да су избори протекли у реду и миру.

Истина је међутим да никада већа нервоза и узрујаност није владала у сомборском срезу но приликом ових избора, јер никада до сада није толико спутавана воља народних маса и вршен притисак на народ у погледу личности које треба да буду биране за општинске одборнике — као приликом ових избора. Истина није убијено ни једно лице, али је посебна композиција са 40 жандарма упућена из Суботице у Бајмок да би се стишало велико народно „одушевљење” и „мир” међу озлојеђеним и огорченим бирачима, а сомборска полиција је аутобусом послата у Стапар да спасава истакнуте вође Ј.Р.З. од многобројних бирача, који су делима хтели да докажу колико одобравају политику данашње владе.

Услед велике привржености народа данашњем режиму у сомборском срезу уопште приликом из-

бора није било уобичајених зборова и ширих конференција сазваних од стране режимских људи.

Свега је одржан један једини збор у Сомбору још крајем октобра месеца. На овај збор дошли су г.г. Министар пољопривреде Светозар Станковић и Министар за физичко васпитање др. Роговић као и вршиоц дужности бана Дунавске бановине са неколико народних посланика, а позвати су били бирачи града Сомбора, среза сомборског, апатинског, батињског и дарђанског који имају укупно око 60.000 бирача. И ако су општински бележници добијали налог да сви општински одборници и виђени грађани морају збору присуствовати, искупило се на збору свега 700 људи, од којих 100—200 босанаца који су дошли у Сомбор да обаве бербу кукуруза. И да се брука не би ширила, збор није одржан на пространом тргу, како је уобичајено, и тамо саслушали говоре „државних великодостојника“.

Да се овакви случајеви не би понављали сви су режимски јавни зборови у свим крајевима бригани и решено је да органи власти крену на посао.

Прво је вршиоц дужности бана г. Рајић кренуо са својом малобројном али одабраном свитом од општине до општине по сомборском срезу. Дошли су прво у Станишић где је било подоста народа, јер је слављена 150 годишњица насељавања Немаца у северним крајевима наше државе, из Станишића су се одвезли у Риђицу, где им је приређен врло хладан пријем, из Риђице у Бачки Брег где су се чули и узвици „уа“, из Бач. Брега у Колут где је сакупљено становништво изражавало своје интересовање само за једну ствар: када ће примити новац сиротиња за жито, која је још 1931 године предала поверенику „Призада“, трговцу Стевану Макарићу, једном од главних функционера Ј.Р.З. и против кога су 84 кулчара поднели кривичну пријаву због промене своте од 114.000 динара. Из ове немиле атмосфере гости су брзо измакли, после несвршена или, боље речено, несретно свршена посла, па је решено да се овај народ мора укротити гвозденом руком.

Послат је у Сомборски срез за среског начелника личанин Ребић (име му бележим само зато што га је народ добро запамтио) да шири културу на северу Војводине. И у даљем агитационом раду појављује се он као спасилац ситуације. Обилази општину по општину, заказује уже конференције на које се врло скроман број бирача одазива и води сомборца др. Маглића, претседника Ј.Р.З. организације, да га народ упозна, јер је он одређен из Београда за будућег народног вођу „Среза сомборског“, — по каквим квалификацијама и на основу каквих индиција, то остаје отворено питање.

И на овим ужим конференцијама саопштава се програм рада и упознавају „изабрани“ са методама спровођења актуелних политичких питања. Бележницима и општинским чиновницима ставља се до знања, да ће бити суспендовани и разрешени од дужности ако не осигурају већину званичној листи, — а како и на који начин то је њихова ствар. Претње, застрашивање и казне су сретства за остварење политичког програма и за добијање народног поверења. Надлежни издају налоге: жели се да овај и овај мора ући у општинску управу — а ови и ови не могу бити одборници.

И бирачи имају да слушају, јер ко се успротиви: граница, двовласничке дозволе, народне мањине, јавни и општински радови ит.д. ит.д.

Само један пример.

Двовласничке дозволе за прелаз мађарске границе тешке су обавезе за нашу државу и баш зато су надлежна Министарства стално настојавала да се из фискалних и националних интереса сведу на минимум.

Сви досадашњи режими су програмски радили на томе, да се једном пресече привредни континуитет као наслеђе старе Монархије и у Сомборском срезу је број двовласничких дозвола од 2300 сведен на 280. У предизборном времену су издване двовласничке дозволе као улазнице у биоскоп — али само онима за које се веровало да ће за званичну листу гласати док осталима чак ни у оправданим случајевима није се излазило у сусрет. Десило се да је из једне породице девет чланова добило дозволу да пређу у Мађарску вероватно да се забављају или куповине врше, али су они поуздани владиновци.

Народ међутим осећа да живи у XX веку, свестан је своје дужности али и права, не савија кичму, него се буну против насиља и изметнутих људи и тражи да по своме законском праву само бира одборнике, који ће општинским словима управљати. Тражи да се на кандидатске листе ставе најчеститији и најисправнији грађани, који су својим радом стекли поверење већине грађана, који ће са пуно разумевања и способности радити за опште интересе, и да се отстране сви они које је јавно мњење у селу жигосало. Сукобљавају се интереси народа са органима власти, који хоће у општинској управи да имају поуздане партизане — без обзира на њихове остале квалификације.

Народ је непопустљив и спрема се да по самоуправном праву сам изврши кандидацију општинских (избора) одборника.

И сада долазе репресалије, низ незаконитости и насиља, да би се улио страх у народ и сломио отпор за извршење најелементарнијег права грађанина, које Устав и закони гарантују.

У општини Чонопли једногласно изабрани бележник Орестије Павлов и ако му је општински одбор изгласао шестомесечно боловање и ова одлука од стране Среског начелника одобрена, противно закону је пре истека рока позван од среског начелника на лекарски преглед, затим суспендован са дужности, а после умировљен и одмах без обзира на предату жалбу, избачен из општинског стана. И бележник који је више од 26 година најпоштеније и најоданије уз пуно признања свих претпостављених службовао, са сузим очима на штакама, болан и преболан напушта свој стан, и уз највеће саучешће свих суграђана који су га као узорног чиновника и великог пријатеља народа поштовани и волели — сели се у Сомбор да у болесничкој постели продужи свој јадни живот пун разочарења и огорчења.

На терет општинског буџета именовани су чиновници на места која нису буџетом предвиђена и убацивани су дневничари не да врше општинске послове него да агитују за званичну листу.

У општини Гаково разрешује срески начелник првог претседника општине, а 23 новембра

ове године пет чланова општинске управе и то на основу дела учињеног јуна месеца 1934 године, да су наводно убирали неке ватрогасне таксе за ватрогасно удружење, разрешена је општинска управа због дела, извршена пре две и по године и потпуно противно члану 129 Закона о општинама који вели: „разрешени остају на положају све до правоснажности одлуке“, смењује срески начелник одмах са положаја и увађа у дужност комесаре само зато, да би при општинским изборима од 6 децембра 1936 извршили функције које закон о општинама прописује. Једногласно изабрани бележник Милан Павловић је пет дана пре избора противно закону, без икаквог образложења разрешен дужности и бачен у Крушевље за привременог вршиоца дужности.

У пограничној општини Станишић разрешен је дужности претседник општине Танурџић Лазар угледни домаћин и одлични националиста а за претседника општине постављен је Лицингер Ханс. Непосредно пред изборе премештен је противно закону у овој општини једногласно изабрани подбележник Јанковић и отстранен је бележник Искруљев Тоша, а у ову општину постављен је за спровођење избора несвршен ђак Грујић Павле, претседник омладине Народне одбране да у својству комесара „заштити“ она права грађана, који у демократској држави треба да уживају. У општину је позват заповедник ватрогасаца Семлић и наложено му је да и он и сви ватрогасци морају гласати за званичну листу, а када је он то одбио лишен је слободе.

У пограничној општини Бездану смењен је са положаја општинског лекара др. Острогонац који је 30 децембра 1936 године скоро једногласно изабран за општинског лекара и поставља се за вршиоца дужности др. Матарић Франа који је 1922 године за Мађарску оптирао и 1926 године у Мађарској промовисан за доктора медицине и у Пешти био члан Удружења студената за јужне крајеве Мађарске — јер су то тако желели извесне групе Мађара у Бездану.

Општински бележник у Кришевљу Поповић који је тамо редовно изабран, непосредно пре избора удаљен је из ове општине и послат за вршиоца дужности у Гаково да тамо спровађа изборе. У општинама Крњаји и Старом Сивцу су легално изабрани бележници за време избора удаљених са дужности ит.д. ит.д.

Још читав низ незаконитости и насиља о којима бих више табака писати могао; када бих бачем у већим поседима назначио.

Али кад и све ово није помогло и у свима општинама Среза сомборског отпочело је груписање грађана у циљу да се против „званичне“ листе, са кандидатима који не само да не уживају поверење грађана, него су често врло проблематичне прошлости — поставе листе са истинским изразом воље народа — онда је учињен највећи злочин који су до сада и најзагриженији политичари избежавали — увучен је суд у политичко партиску борбу и трзавице.

Старешина среског суда г. Димитријевић коректан и објективан судија је отишао на допуст а његове агенде је предузео судија Станоје Лалошевић.

Врло неповољно је било примљено у свима круговима овога среза што баш судија Лалошевић

прима ту дужност, која захтева политичко партиску независност, непристрасност и објективно примењивање законских одредаба.

Велики број бирача Сомборског среза плашио се одлуке суда не само зато што је знао да се судија Лалошевић налази стално и скоро искључиво у друштву једне политичке фракције, која је у општинским изборима највише заинтересована, него што је и опште позната ствар да је г. Лалошевић благодарећи својим политичким пријатељима добио два уносна комесаријата. Иако имућан од куће, он је постао комесар Сомборске берзе са месечним хонораром од 1000 динара и комесар занатлиског удружења у Сомбору са исто 1000 динара месечне плате. И док остале сомборске судије већином без иметка, а оптерећени децом и сиромашном родбином из месечне плате од 1700—2000 динара у најтежим околностима и са натчовечним напорима издржавају своју многобројну породицу, дотле г. Лалошевић сем плате и дохотка од свог приватног иметка ужива по нарочитој благодати месечни хонорар од 2000 динара, заснован на дискреционарном праву Министра трговине и односног бана Дунавске бановине.

По чл. 38 Закона о општинама против решења судије нема места жалбе. И баш зато што је решење коначно, морао је судија нарочиту пажњу обратити да се у решење не поткраду никакве грешке, да буду строго у духу закона донешене да се не би каљао ауторитет суда да народ не би губио веру у непристрасност судије.

Међутим што је најжалосније догађаји су доказали да су одлуке судије Лалошевића приликом потврђивања кандидатских листа изазвале велико незадовољство и страховито огорчење у народу.

И ако § 38 Зак. о општинама наређује да суд мора поднети кандидатску листу у року од 48 сати потврдити или одбацити, г. Лалошевић се овог законом прописаног рока није држао, због чега су се претставници листе општине Станишић по истеку одређеног рока записнички жалили код претседника Окружног суда у Сомбору због незаконитог поступка г. Лалошевића.

По члану 40 Зак. о општинама кандидатске листе до потврђења од стране суда могу се исправљати и мењати. Унато овом јасном наређењу подносиоцима листе из општине Чонопље који су своју листу предали 27 новембра у 9 сати пре подне и затражили истог дана у 11 сати (дакле већ 2 сата касније) да им се врати листа ради исправке једног имена (ову своју молбу су после и писмено поновили) судија Лалошевић није хтео да врати листу, него је 28 новембра, дакле последњег дана за предају листе — решењем одбацио предату листу.

По исправном тумачењу Закона о општинама улога судије је ограничена на испитивање формалних услова предатих листа.

Дужност судије је да испита да ли облик листе одговара прописима Закона и Уредбе, да ли је предложено онолико одборника колико § 25 Закона захтева, да ли садржи листа довољан број предлагача, да ли су кандидати и предлагачи уведени у бирачки списак, да ли једно лице није кандидат на више листа и тиме је исцрпљен задатак судије. Међутим судија Лалошевић је ишао много даље и својим радом је далеко прекорачио законом прописани делокруг онда када је улазио и у

питање оцене да ли кандидати имају и одборничку способност.

Колико је нетачно и произвољно овако тумачење закона види се по томе што по овој логици судија би могао да испитује околност и затражи да сваки кандидат на листи докаже да по § 28 није општ. службеник, да не стоји у парници са општинском, да није општ. набављач, предузимач, да не ужива стално издржавање или потпору из општинске или државних средстава, да није у сродству са претседником или члановима управе итд., да је по § 27 навршио 25 година итд. итд. Држим да у овој земљи нема грађанина, а камо ли правника који би озбиљно претпоставио овакову интенцију законодавца, јер би то значило онемогућити предају сваке листе, а судији дати власт да ма коју листу по милој вољи може одбити, а против његовог решења нема места жалби.

Какове је последице имало ово тумачење закона навешћу неколико примера.

Када су претставници кандидатске листе у општини Станишић по други пут предали листу, судија Лалошевић им је саопштио, да на првих шест места стављени кандидати треба да дођу код њега да положе испит да ли говоре и пишу службеним језиком — и када ти кандидати нису престали суду, јер то закон не прописује, него су јавном исправом доказали да службеним језиком говоре и пишу, г. Лалошевић је одбио листу са мотивацијом да званично уверење судског тумача није довољан и по суду. обавезан доказ да кандидати говоре и пишу државним језиком.

Да је судија Лалошевић код свих кандидатских листа ригорозно поступио ради установљења законског прописа да првих шест кандидата говоре и пишу државним језиком, ја не бих помињао овај случај него бих му само замерио да није схватио интенцију законодавца и није правилно применио слово закона. Али је жалосна чињеница то, да је судија овако тумачио и примењивао закон само код извесних кандидатских листа, а примао је неке листе са чисто мађарским презименима без да је уопште испитивао и тражио доказа да ли кандидати говоре и пишу државним језиком.

Судија мора тачно знати закон и круг рада који му законодавац прописује. И незнање закона и прекорачење делокруга је кажњиво, а казну отежава још и околност што је у прекорачењу свога делокруга и необјективан био онда када је одобрио извесне кандидатске листе а да уопште није испитивао да ли постоје услови из § 29 Зак. о општинама (државни језик) а код других листа није прихватио чак ни јавну исправу као доказ ових истих услова.

Као разлог за одбијање кандидатске листе у Станишићу судија Лалошевић је навео и то што су извесни одборници потписали листу и као предлагачи, а нигде у закону није прописано да одборници не могу бити предлагачи. Као разлог за одбијање листе навео је судија још и то, да 29 одборник Хечек Стеван, надничар, Краља Александра ул. 172 није уведен у бирачки списак, односно уведен је као Хоџен Стеван надничар Краља Александра ул. 172. За ово мислим не треба коментара.

Одлуку суда прилажем у препису.

У решењу Бр. Р. 236/1936 судија позива у помоћ чак и графологију да би листу одбацио и у образложењу вели да је ваљало листу одбацивати и са разлога, јер први одборник као и трећи својим

потписима на пристанку за кандидацију нису пружили доказ, да испуњавају услове из § 29 Закона о општинама. Министар правде треба нарочиту пажњу да обрати на генијалне судије, који из потписа грађана могу утврдити да дотични не говори и не пише државним језиком!!

Али је још упадљивије одлука г. Лалошевића Бр. Р. 266/1936 коју исто у препису прилажем.

Овом одлуком одбијена је кандидатска листа општине Риђица зато, што је на листи 10 кандидат Евингер Јосип на пристанку потписао Евингер Јожеф, 11 кандидат Шовањ Јован на потврди потписао Шовањ Јанош и 16 кандидат Пујин Владимир на пристанку потписао Пујин Влада „па како за поменута лица није доказана идентичност, то је суд одбацио листу”. Судија Лалошевић не види доказаном идентичност када се у бирачком списку уведени Пујин Владимир земљорадник са ознаком улице и кућног броја на пристанку потпише Пујин Влада земљорадник исте улице и истог кућног броја. Када Шовањ Јован, земљорадник потпише своје име на пристанку Шовањ Јанош, јер је тако научио своједобно у школи и јер је то једини његов аутентичан потпис, а закон тражи „потпис”, онда судија сматра да није доказана идентичност, и то каже и напише судија који зна мађарски, јер је похађао мађарску школу и добро зна да Јован на мађарском ‘езику значи Јанош.

Али у исто време судија Лалошевић одобрава другу званичну листу општине Риђице, на којој на 6 месту кандидовани Фет Петар не само да не пише службеним језиком, него је и потпуно неписмен, на 4 месту као заменик назначен Дабиш Јован ципелар који се већ давно отселио из општине, дакле, није ни становник општине Риђице, на 7 месту кандидовани заменик одборника Михајловић М. који је свега 22 стар, а на 10 месту кандидовани Моровиц Јован, ратар, Бана Јелачића улица 26 који је умро 8 августа 1936 год., дакле пре састављања листе и успева да у Риђици буде одобрена једна једина и то званична кандидатска листа.

Познато ми је било да су досада мртви имали активно право гласа, али благодарећи одличној судијској квалификацији судије Лалошевића ми добијамо једну новину у примени изборног закона: признаје се мртвима чак и пасивно право гласа!

Када судија у канцеларији и своје приватном стану прима интервенције по предатим кандидатским листама, — а ово ћу сведоцима доказати!! — онда се бирачи овога среза не изненађују, када им се овакве судске одлуке уручују, и природно да одустају од предавања даљих кандидатских листа, јер су свесни тога, да се оваквим тумачењем и применом закона може свака листа одбити — нарочито ако није режимска.

Ради потпуне објективности морам признати да је и једна ЈРЗ листа одбијена, али срећом или „стицајем прилика” благовремено је подносиоцима омогућено да још на време предаду нову листу и тако је и савест судије умирена а и правди је барем привидно удовољено.

Када је још и у Бездану листа одбијена, а у општини Чонопљи исправка листе онемогућена а подношење нове са махинацијама осујећена, онда грађани Среза сомборског нису хтели ни подносити нове листе, јер против незаконитости и насиља неће и не могу да се боре а што мисле при

томе и какво се расположење шири у народним масама, о томе је боље не говорити.

Требао би још да се осврнем на саставе бирачких одбора као и на начин како се вршило гласање и уписивање бирача у гласачке спискове, како су за време гласања присуствовали у изборном локалу повереници среске организације ЈРЗ да забележавају оног, који би смео за опозициону листу гласати, но пошто су ово изложили бирачи у многобројним жалбама упућеним Управном суду, које ви, Господине Министре, можете у свако доба набавити — нећу се на овом питању задржавати, али морам напоменути само то, што у жалбама није садржано, да је и поред огромног броја интелектуалаца у Сомборском срезу у општини Чонопља за претседника бирачког одбора на I гласачком месту срески начелник именовао Асталош Стипана бившег бравара, коме је 18 новембра ове године истекла казна губитка грађанских права, као споредна казна изречена приликом осуде због крађе, а на другом месту полуписменог Петковић Антуна који је уговорни закупник општинског ловишта, итд.

Изгледа да је овакав поступак власти у споразуму са политичким личностима који носе одговорност — изазвао баш супротне резултате.

По „званичном“ извештају од 20453 правих бирача Сомборског среза гласало је за све листе ЈРЗ укупно 9864 бирача, међутим од ове суме морају се одбити они гласови, који су у општини Гаково, Крњаји, Нови Сивац, Стари Сивац и Станишић дати за II ЈРЗ листу, јер су ове као стварно независне грађанске листе прекрштене од стране среског начелника на ЈРЗ листу, што показује најбоље околност, што је против тих листа у поменутих општинама званични апарат свим силама радио, и што је у неким општинама уочи избора среског начелника на ЈРЗ листу, што показује кандидати ЈРЗ II листе сматрају се присталицама опозиције. Значи да је по званичним подацима свега 8143 гласова уписано у корист свих ЈРЗ листа, а то је 39% правних бирача.

Када се има у виду доказана чињеница да се једна трећина бирача Сомборског среза из опортуности према власти и жмурећи гласа за сваку Краљевску владу онда је јасно да су сви политичари на терену са свима кандидатима на листама са читавим званичним апаратом заједно свега 6% и словом шест од сто бирача (по званичним подацима) прикупили и задобили за режим и ово је стварни резултат са којима се ЈРЗ може похвалити у читавом Сомборском срезу.

Али да видите како и на који начин је получен и овај мизерни резултат!

Остављајући по страни чињеницу да је процентуално највише гласало случајно баш у општини Крушевљу, Колуту и Бездану, где су услед једне листе избори вршени без присуства повереника осталих партија, даље у општини Станишић (зван. листа добила 909 гласова) где су одмах у почетку гласања отстрањени повереници противничке листе, у општини Чонопља (ЈРЗ листа је добила 829 гласова) где је противничка листа са најугледнијим грађанима кандидатима силом спречена тако да је свега једна листа остала, у општини Бајмоку (званична листа добила 1224 гласова) где је по предатој жалби само на III гласачком месту 174 гласача дописано званичној ли-

сти, а на I и IV бирачком месту су повереници опозиционе листе брахијално отстрањени, тако да се није могло тачно утврдити, колико гласова су чиниле малверзације, али се у жалби тврди: „да је извршено кривотворење, фалсификовање списка гласача и изборног резултата“, дакле, извршено је кривотворење јавних исправа, због којег злочина је поднета пријава Државном тужиоштву у Суботици, — држим да ћу надлежним а и јавности корисно послужити, ако анализирајући број гласача прикажем у каквој сразмери су заступљене поједине народности у коначном изборном резултату.

Православни Срби који су у Сомборском срезу у највећем броју у Ст. Сивцу, својим гласовима су помогли опозициону листу, тако да је у овој општини опозиција и победила. Мањи број Срба који се налазе у Станишићу и Бајмоку поделили су своје гласове међу листама, док у пограничној општини Риђици Срби незадовољни са једином постављеном листом уздржали су се од гласања, а из граничне насеобине „Растина“, где су настањени добровољци и колонисте (200 уписаних гласача), свега су 3, словом тројица, гласала у знак протеста што је одбијена листа са изразитим присталицама воље народа.

Буњевци настањени у Св. Милетићу, Бајмоку, Чонопљи и Станишићу су са 90% гласали за опозицију.

Шокци у Бачком Брегу са великом већином (301 : 102) изабрали су општински одбор од присталица опозиције.

Немци који сачињавају апсолутну већину бирача незадовољни насиљем и протузаконитим поступцима, већином су се уздржали од гласања а они који су у изборима учествовали дали су своје гласове за ону листу, која им је највише гаранције пружио за исправан и конструктиван рад у општини. Може се рећи да су њихови гласови у врло маломе постотку садржани у бројци 8148.

Значи да су највећи део гласача ЈРЗ сачињавали Мађари. Општина Бездан и Телечка са чисто мађарским становништвом, даље Мађари у Бајмоку, Св. Милетићу и Чонопљи су извукли владину странку из тешког положаја у Сомборском срезу.

А зашто? јер су Краљевска влада и вршиоци дужности Бана г. Рајић сачинили споразум са вођама левичарског крила мађарске странке и пошто су усвојени сви њихови захтеви (између осталог дозвољено им је да изврше организацију Мађара у Војводини путем оснивања мађарских културних друштва и брисана је Уредба о анализи имена) Др. Варади, Др. Деак су се обвезали да ће са својим присталицама одгласати на званичне листе ЈРЗ.

Победа на општинским изборима је дакле стварно победа!!

Држим да за оне који носе одговорност за управу земље није од споредног значаја чињеница какав су утисак оставили ови општински избори на широке народне масе, па да не би ја описивао то расположење у народу дозволите ми да се послужим цитатом речи човека из народа који је у сталном и непосредном додиру са народом био сигурно веран тумач народне психе.

Г. Никола Бабић претседник општине у Бајмоку — дакле народном вољом изабрани орган самоуправне власти — свестан одговорности коју му

положај налаже, у званичном акту бр. 10525 од 13-ХП-1936 којим је Управном суду у Београду доставио жалбу против општинских избора у Бајмоку дословце вели овако: „Част ми је доставити предњу жалбу Кеменовић Заке општинског одборника из Бајмока заједно са свим документима због неправилности општинских избора извршених 6 децембра 1936 г., на даљњу надлежност. Са моје стране у својству претставника општине тврдим, да су заиста почињени груби фалсификати, нарочито у III гласачком месту. Као претседник општине нисам се кандидовао ни на једној од истакнутих листа, те зато као незаинтересован морам нагласити, да оваквих безакоња, која су извршена приликом општинских избора, од Ослобођења па до данас у нашем селу није било. Грађани Бајмока свесни су тога, да су почињене тешке кривичне радње од стране органа власти, и није ни чудо, што је приликом избора дошло до нереди, тако да се је морала тражити интервенција жандармерије са стране да успостави ред и мир. Да би се повратило веровање у закон, и да би се грађани умирили, треба што прије ове фалсификоване изборне резултате поништити и донети одговарајућу одлуку. Мени као претседнику општине нису предата изборна акта, већ су дата другом лицу и на интервенцију предата су ми тек јучер затворена и запечаћена, а шта је у овим изборним актима, то не знам јер ми је забрањено да узмем увид у иста, а још мање је допуштено да жалиоц може узети увид у изборне списе ради поткрепљења своје жалбе. Противници прете да ће предузети све мере, само да се не изврши увид у изборна акта, како би избегли казнене одговорности. Пошто сам пак дочуо, да нека неодговорна лица желе ову поднету жалбу украсти, решио сам се да исту пошаљем путем поште у Суботици, а општинском бележнику дао сам налог, да изборне списе одмах пошаље Управном суду позивом на горњи број. Бајмок, 14 децембра 1936 г. Претседник општине Бајмок.”

Ја сам по својој дужности дао веран и истинит приказ обављених општинских избора са назначењем конкретних случајева незаконитости и насиља које сам у брзини на лицу места покупио само у једном срезу Дунавске бановине. Ја Вас молим, Господине Министре, да овај мој поднесак надопуните још рефератом г. Франа Смодеја, сенатора и секретара Главног одбора ЈРЗ, који је за време изборне борбе дне 24 новембра по жељи и молби грађана северних општина Сомборског среза дошао у Станишић да се лично на лицу места увери о разлозима општег незадовољства грађана. Ако и Ви усвојите гледиште уваженог г. сенатора које је изразио пред сакупљеним народом од више стотина честитих грађана, који су дошли да се пожале на незаконите и насилничке поступке власти и политичких експонената, — верујем да ћете се не само сложити са садржиним моје интерпелације, него ћете као одговорни Министар и учинити то да се у Војводини створи стање пуне законитости и да буду кажњени сви они који законе неће да поштују и правилно примењују.

А сада на крају хтео бих још са неколико речи да оцртам политички ефекат општинских избора у Војводини.

Ако је у Војводини било грађана који су веровали да ова влада жели смиривање и стишавање духова, да она доноси политичке слободе ови општински избори су их непобитним доказима уве-

рили да су све то само бајке и утопије. Када се приликом општинских избора, који у суштини немају нарочити политички карактер и сматрани су као чисто интерна ствар општинског становништва, није водило рачуна о највитаљнијим интересима грађанства, о њиховој осетљивости да у општинску управу слободно бирају оне људе у које имају поверење и за које желе да их виде у општинском одбору, него су насиљем, низом незаконитих поступака, па чак и фалсификатом, натурени такви људи, који су у општини сматрани као укаљани, нежељени и неспособни људи, — ко може озбиљно поверовати да та влада хоће да стиша још више узрујане духове и да ће у државном политичком раду дати учешћа грађанству у оној мери како то с правом очекују слободни грађани једне демократске државе.

Сем тога грађанство Војводине свесном борбом у истицању таквих кандидатских листа на којима су се налазили најконструктивнији људи и услед одбијања тих листа до сада незапамћеним уздржавањем од гласања, пружио је доказа да не дозвољава да се Војводина као нека колонија предаје на милост и немилост појединим „политичким експертима” и изборним специјалистима. Ограђује се од тога да људи без моралних квалификација, без етичке вредности и без националне свести управљају са њима. Војводина одбија да Светислав Рајић буде политички експонент у њој, јер он у јавном животу Војводине никада није учествовао, никада није добио народно поверење ни у једној општини, па и сада приликом општинских избора — као највиши функционер — у свом родном месту претрпео је ружан пораз пошто је опозициона листа победила његову званичну листу. Методама рада и одабирањем својих сарадника доказао је да су му страни осећаји и тежње Војвођана, и његова се сва делатност испољила у томе, да нескрупулозно и сервилно, без размишљања слепо извршује све оно што од њега траже оне политичке вође, који се моментално налазе на власти, па макар то значило и повреду закона и уништавање егзистенције најисправнијих чиновника. Војводина жели да њоме управљају они њени синови, који су као истински следбеници њених великана свагда несегично, са пожртвовањем и у складу са народном вољом и пуним поверењем широких народних маса часно и поносно служили само и искључиво општим националним и привредним интересима народа.

Када се буде тражила сарадња са оваковим људима, онда ће Војводина са пуно разумевања и поверења учествовати у општедржавним пословима, и онда се неће десити то да национални радник и ратник отпуштен из бановинске службе у очајању извршује самоубиство у банској палати, — неће се чути са говорнице Народне скупштине речи народног посланика ЈРЗ: „Сутра идем у Нови Сад да поднесем кривичну пријаву државном тужиоштву да ухапси чиновника Свет. Рајића, па ако га не ухапси за три дана ја ћу убити њега, јер он упропаштајује бановинску имовину чији сам ја пензионер...” Нити ће се читати у војвођанском листу „Дан” од 23 децембра 1936 године изјава претседника апатинске организације ЈРЗ у којој г. Свет. Рајић вели: „И данас имам у Сомборском срезу и граду Сомбору већи број пријатеља и једномишљеника од броја уписаних чланова организације г. Маглића”, а даље „Да су чланови ЈРЗ из неколико општина Среза сомборског били у

главном одбору ЈРЗ у Београду и доставили о раду г. Маглића и његових сарадника поразне податке”.

Ја Вас молим, Господине Министре, да ми у Народној Скупштини усмено одговорите:

1) Да ли сматрате да је државни интерес то, да се потпуним срозавањем угледа административне власти, поколебавањем вере у непристрасност суда, гажењем позитивних закона, претњама и насиљем спречава народ да слободно изврши своје законито самоуправно право, те да за општинске одборнике бира оне људе, који уживају поверење широких маса?

2) Како се овакав начин избора може довести у склад са толико пута наглашаваним обећањима Краљевске владе, да ће увести инстински демократски режим са пуним грађанским слободама?

3) Да ли сматрате да и наше националне интересе треба жртвовати за политичко-партијске успехе?

4) Да ли сте вољни казнити све оне Ваше органе који су наведеним незаконитостима изазвали велико огорчење у народним масама, да би се већ једном стекло уверење, да Војводина ипак није колонија у којој свако несметано и некажњиво може да гази законе и спутава Уставом и законом загарантована грађанска права?

Примите, Господине Министре, и овога пута израз мога поштовања.

Сомбор, децембра 1936 г.

Др. Коста Поповић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Косте Поповића, народног посланика, на Министра унутрашњих дела и Министра војске и морнарице о постављању мађарског држављанина за општинског лекара у пограничном месту Бездану, Среза сомборског

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Крајем 1935 године расписала је општина Бездан у Срезу Сомборском стечај за попуњавање места општинског лекара.

Стигле су молбе тројице компетентата од којих су двојица по средском начелству кандидовани, трећи др. Матарич Фрања није био кандидат из разлога што није наш држављанин.

31 децембра 1935 године је објављен избор. Општински одбор је са огромном већином изабрао за лекара по законским прописима кандидованог доктора Острогонца за кога су, сем три одборника, сви остали одборници гласали.

Одлука о избору општинског лекара послата је Бановини на одобрење.

Списи су лежали у Бановини више од 10 месеци и сада, пре општинских избора, вршилац дужности Бана Дунавске бановине, уместо да потврди општинског лекара који је са скоро свима гласовима општинског одбора уредно изабран, именован је за вршиоца дужности лице које нема законске услове за тај положај.

Иако сматрам да је овакав поступак вршиоца дужности Бана потпуно противан духу закона, јер вређа законом загарантовано самоуправно право општине и чини илузорним право општинског одбора да по начелу самоодлучивања самостално регулише своју управну делатност међу које, по закону, спада и избор општинских службеника, — ипак не бих подносио интерпелацију јер смо ми на северу наше Отаџбине већ оуглали према неправичним и нетактичним чиновима заменика Бана.

Али оно, што је учињено после првог незаконитог чина, зграђава све националисте овога краја и треба да остане забележено за сва времена — као пример и доказ нескурупулозног и по државне и националне интересе штетног административног поступка.

Наиме, када је вршиоц дужности Бана одбио одобрење одлуке о законитом избору општинског лекара у Бездану, постављен је за вршиоца дуж-

ности онај исти др. Матарич Фрања који није могао бити кандидован за општинског лекара, јер не испуњава најбитнији законски услов, јер није наш, него мађарски држављанин.

Када је др. Матарич своједобно поднео своје исправе, средско начелство у Сомбору је испитивало све податке молиоца, па је том приликом утврдило, да је др. Матарич 26 јуна 1922 године под ставком 326471 уведен код мађарских власти у Будимпешти да је дао званичну изјаву у погледу задржавања свога ранијег (т. ј. мађарског) држављанства, чиме је чинио употребу од свога права опције по § 63 Тријанонског уговора о миру и тако остао мађарски држављанин. О овоме је издао уверење Сенат града Будимпеште под бр. 326471/1922 године IV. Уверење у препису и преводу прикључујем, а оригинал ћу приказати Народној скупштини.

Ја верујем да су протежери др. Матарича прихватили ону његову неозбиљну одбрану да је морао оптирати само зато да би могао похађати предавања у Пешти (иако је та одбрана само један доказ више како мало националне савести има др. Матарич који се, пет година после нашег ослобођења и уједињења, поред два домаћа факултета, уписује на мађарски Универзитет) и да су нашли неко изврнуто тумачење позитивних закона да би му признали наше држављанство (јер заиста огроман државни интерес тражи да се овај отпадник награди са лепим положајем у овој благословеној земљи) и баш зато хоћу надлежне да упозорим на § 25 Наредбе Министарства унутрашњих дела о стицању и губитку држављанства да „једном поднета молба, пријава или изјава у погледу опције се не може опозвати”, услед чега је јасно да др. Матарич, новопостављени вршилац дужности општинског лекара у Бездану, не може бити и није наш, него је мађарски држављанин.

Да би Вам, Господине Министре, приказао тачну и јасну слику о овом новом службенику дозволите ми да Вам саопштим још и ово:

Др. Матарич Фрања тражио је 1932 године код Градског поглаварства у Сомбору под бр. 23363/адм. 1932 сведоцбу о држављанству и том приликом је пред властима, записнички, — дакле у јавној исправи, тврдио: „да је већ пре 1 јануара 1910 године био у Сомбору завичајан, да је завичајност сачувао и да није оптирао за страну државу”, и на основу тог његовог исказа и тврдње добио је тражену сведоцбу.

1935 године Претстојништво градске полиције у Сомбору је утврдило да је др. Матарич оптирао за страну — Мађарску — државу, те је 27 фебруара 1935 године под бр. 4165/1935 године а на основу прописа тачке 2 § 120 Закона о општем управном поступку и тачке 2 § 8 Уредбе за извршење закона о држављанству ставило ван снаге сведоцбу о држављанству др. Матарича под бр. 20248 од 25-X-1932 године.

О овоме је Претстојништво под бр. 4105/1935 године известило и Среско начелство у Сомбору и Поглаварство града Сомбора и Краљевску Банску управу у Новом Саду.

Уместо да др. Матарич одговара пред судом зато што је властима пријавио неистините чињенице: да није оптирао за другу државу и т. д., он се награђује за обману наших власти и постаје вршиоц дужности општинског лекара, дакле чиновник, и то у таквој општини, чије границе непосредно ивиче се са границама оне стране државе: Мађарске, за коју је др. Матарич оптирао и чији је и данас држављанин.

Не знам шта је руководило вршиоца дужности Бана Дунавске бановине да не потврди по законским прописима и вољом народа изабраног лекара у Бездану, др. Острегонца, који је у Београду свршио своје науке, овде промовисан за доктора итд. и да се за општинског лекара постави баш др. Матарич Фрања, сем ако му није послужило као препорука то, да је 1925 године на мађарском Универзитету у Пешти докторирао (седам година после Ослобођења и Уједињења, када је сваки прави Југословен са одушевљењем похађао наше

Универзитете) или, што је по уверењу 312 од 11 маја 1934 године био члан Удружења Јужномађарских студената у Пешти, удружења чији чланови Мађари родом из Јужних крајева бивше Мађарске пред Европом документују незадовољство због окупираних Јужних делова државе Круне Св. Стевана и остају и даље привржени хиљадугодишњој култури мађарске нације.

Уверење прилажем у препису а оригинал ћу приказати Народној скупштини.

Када стотину наших младића, деца сиромашних родитеља, често ратних инвалида и удовица чији су мужеви и оцеви дали свој живот за ову земљу — са најлепшим сведоцбама наших Универзитета очајно вапију за скромно место да би прибавили кору хлеба себи и својим бедним родитељима, — вршиоц дужности Бана Дунавске бановине противу закона, противно решењу општинског одбора поставља за лекара пограничне општине са 8000 становника, човека, који је 1925 године у Мађарској дипломирао, 1922 г. за Мађарску државу оптирао и био члан Удружења Јужномађарских студената у Пешти.

Молим Вас, Господине Министре, да ми у Народној скупштини одговорите:

1) Да ли Вам је познат случај постављања др. Матарич Фрања за вршиоца дужности општинског лекара у Бездану;

2) Да ли сматрате да су интереси земаљске одбране довољно заштићени ако се на непосредној граници наше државе за општинске службенике постављају лица, која су оптирали за Мађарску и тамо били чланови таквих омладинских удружења која се боре за успостављање старе мађарске империје.

Изволите, Господине Министре, примити израз мога поштовања.

Сомбор, месеца децембра 1936 г.

Др. Коста Поповић, с. р.
народни посланик

